

LIETUVOS MOKINIŲ NEFORMALIOJO ŠVIETIMO CENTRAS

**2018-2019 M. M. MOKINIŲ PROFESINIO ORIENTAVIMO (UGDYMO KARJERAI)
STEBĖSENOS ATASKAITA**

Vilnius, 2020

TURINYS

Įvadas	3
1. Sąvokos ir sutrumpinimai	4
2. Mokinių profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenos organizavimas ir vykdymas	6
2.1. Stebėsenos teisinė bazė, tikslas, uždaviniai, objektas	6
2.2. Stebėsenos apimtis ir duomenų šaltiniai	7
3. Pagrindiniai stebėsenos rezultatai ir jų analizė	9
3.1. Ugdymo karjerai konteksto rodikliai	9
3.2. Profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų tiekėjų tinklo išdėstymas	12
3.3. Karjeros specialistų kvalifikacija ir kompetencija	19
3.4. Kaip sudaromos sąlygos mokiniams įgyti karjeros kompetencijų	27
3.5. Mokinių karjeros kompetencijos – profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) rezultatas	37
3.6. Mokinių perėjimas iš vieno švietimo lygmens į kitą	42
4. Išvados ir rekomendacijos	46
4.1. Išvados ir rekomendacijos stebėsenos modelio tobulinimui	46
4.2. Išvados ir rekomendacijos profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) kokybės tobulinimui	48
Naudota literatūra ir šaltiniai	52
Priedai	56
1 priedas. Profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenos rodiklių sąrašas	
2 priedas. Šalies profesinio orientavimo stebėsenos rodiklių lentelė (pagal institucijos grupę)	
3 priedas. Šalies profesinio orientavimo stebėsenos rodiklių lentelė (pagal savivaldybes)	

Ivadas

Kartą metuose Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras (toliau – Centras) renka duomenis apie einamųjų mokslo metų profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų mokiniams situaciją (internetinės apklausos būdu) ir praėjusių mokslo metų mokinių profesinio orientavimo (karjeros) paslaugas, šių paslaugų gavėjus ir teikėjus (ugdymo karjerai stebėsenos informacinės sistemos (UKSIS) pagalba).

Centras, siekdamas surinkti informaciją, svarbią mokinių profesinio orientavimo kokybei gerinti, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-1090/A1-314 „Dėl Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir projekte „Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių sukūrimas ir plėtra bendrajame lavinime ir profesiniame mokyme“ sukurtu mokinių ugdymo karjerai stebėsenos modeliu, 2017-2018 m. tęsė mokinių profesinio orientavimo stebėseną. Dėl profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenos rodiklių tvirtinimo, informacinės sistemos tobulinimo, duomenų teikėjų registravimo buvo bendradarbiaujama su Nacionalinės švietimo agentūros Švietimo informacinių sistemų skyriaus darbuotojais. Savivaldybių administracijų atstovams, bendrojo ugdymo mokykloms ir profesinio mokymo įstaigoms buvo teikiama informacija, susijusi su stebėsenos organizavimu ir duomenų teikimu.

Šioje ataskaitoje pateikiama informacija apie 2018-2019 mokslo metais buvusią ugdymo karjerai aplinką, profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų tiekėjų tinklo išdėstymą, karjeros specialistų kvalifikaciją ir kompetenciją, mokinių karjeros kompetencijas ir sąlygas jas ugdyti(s), taip pat pateikiamos rekomendacijos ir siūlymai, kaip būtų galima pagerinti šalies ugdymo karjerai būklę ir patobulinti stebėsenos kokybę. Ataskaita skirta profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) politiką formuojančiai Švietimo ir mokslo ministerijai, profesinio orientavimo įgyvendinimą koordinuojančioms savivaldybių administracijoms, mokinių profesinį orientavimą (ugdymą karjerai) organizuojančioms ir vykdančioms bendrojo ugdymo mokykloms, profesinio mokymo įstaigoms ir visiems suinteresuotiesiems.

Pasiūlymus, pastabas, komentarus prašome siųsti Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro Ugdymo karjerai skyriui (el. paštu: uks@lmnsc.lt).

1. Sąvokos ir sutrumpinimai

1 lentelėje pateikiamos pagrindinės Ugdymo karjerai stebėsenos informacinėje sistemoje (UKSIS) ir šioje ataskaitoje vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai.

1 lentelė. Sąvokos ir sutrumpinimai

Sąvokos ir sutrumpinimai	Paiškinimai
Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai	Mokiniai, kurie mokosi pagal pagrindinio ugdymo programos pirmąją dalį (5–8 klasės); mokiniai, kurie mokosi pagal pagrindinio ugdymo programos antrąją dalį (9–10 klasės (arba gimnazijos I-II klasės)); mokiniai, kurie mokosi pagal vidurinio ugdymo programą (11–12 klasės (arba gimnazijos III-IV klasės)).
Eurostatas	ES statistikos tarnyba. Nuoroda internete: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/
Karjeros kompetencijos	Žinios, gebėjimai ir nuostatos apie save, mokymosi, saviraiškos ir darbo galimybes, karjeros sprendimų priėmimą, karjeros planavimą, derinimą su kitomis gyvenimo sritimis ir realizavimą (2012 m. liepos 4 d. įsakymas Nr. V-1090/A1-314 “Dėl profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo”).
Karjeros specialistai	Karjeros specialistas – asmuo, teikiantis profesinio informavimo ir konsultavimo, ugdymo karjerai paslaugas. ¹ Karjeros specialistai teikia ugdymo karjerai, profesinio informavimo ir profesinio konsultavimo paslaugas bendrojo ugdymo mokyklose, profesinio mokymo ir kitose švietimo įstaigose, aukštosiose mokyklose, profesinio orientavimo centruose ir kitose institucijose, palaiko ryšius su darbdaviais, konsultuoja profesinio mokymo įstaigų mokinius ir aukštųjų mokyklų studentus dėl darbo galimybių pagal įgyjamą kvalifikaciją, dalyvauja vykdant baigusių profesinio mokymo ir studijų programas asmenų karjeros stebėseną. ²
Profesinio mokymo įstaigų mokiniai	Mokiniai, kurie mokosi pagal profesinio mokymo programą, skirtą asmenims, neturintiems pagrindinio išsilavinimo; mokiniai, kurie mokosi pagal profesinio mokymo programą, skirtą asmenims, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti tik kvalifikaciją; mokiniai, kurie mokosi pagal profesinio mokymo programą, skirtą asmenims, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems kartu su kvalifikacija įgyti ir vidurinį

¹ Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymas, 2016 m. balandžio 7 d. Nr. XII-2290, (TAR, 2016-04-18, Nr. 9857).

²Ten pat

	išsilavinimą; mokiniai, kurie mokosi pagal profesinio mokymo programą, skirtą asmenims, turintiems vidurinį išsilavinimą.
Profesinis orientavimas	“...vykdomas teikiant ugdymo karjerai, profesinio informavimo ir profesinio konsultavimo paslaugas”. Jo tikslas – “padėti asmenims sąmoningai rinktis jiems tinkamas švietimo ir užimtumo galimybes, sudaryti sąlygas įgyti karjeros kompetencijų, aktyviai kurti savo karjerą” (Remiantis 2012 m. Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašu). <i>Stebėsenoje sąvoka „ugdymas karjerai“ buvo naudojama kaip sąvokos „profesinis orientavimas“ sinonimas.</i>
Profesinio orientavimo darbo patirtis	Metų suma, kai buvo atliekamos tiesiogiai su profesiniu orientavimu susijusios funkcijos, įrašytos pareiginiuose nuostatuose arba priskirtos įstaigos vadovo įsakymu.
Profesinio orientavimo lėšos	Profesiniam orientavimui panaudotų mokinio krepšelio lėšų, skirtų mokinių pažintinei veiklai ir profesiniam orientavimui (remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. 791), suma.
Profesinio orientavimo stebėseną (ugdymo karjerai stebėseną)	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir jos įgaliotų institucijų, savivaldybių administracijų ir jų įgaliotų institucijų, bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų vykdoma nuolatinė bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių (išskyrus besimokančiuosius pagal pradinio ugdymo programą ir pagal profesinio mokymo programą besimokančius mokinius, kurie studami turėjo aukštesnį už vidurinį išsilavinimą) profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) sistemos būklės ir kaitos analizė, vertinimas, prognozavimas, remiantis turimais duomenimis ir rodikliais.
Rodiklis	Kiekybinis arba kokybinis požymis, iš kurio sužinoma planavimui, valdymui ir kontrolei reikiama informacija, galinti padidinti valdymo veiksmingumą. <i>Pvz., „Karjeros specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, tiesiogiai susijusių su profesiniu orientavimu (ugdymu karjerai), dalis (procentais)“.</i>
ŠVIS	Švietimo valdymo informacinė sistema.
UKSIS	Ugdymo karjerai stebėsenos informacinė sistema.

2. Mokinių profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenos organizavimas ir vykdymas

2.1. Stebėsenos teisinė bazė, tikslas, uždaviniai, objektas

Nuo 2012 m. „profesinio orientavimo stebėseną yra vientisa ir integrali valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos dalis“ (6). Ugdymo karjerai stebėsenos informacinė sistema (UKSIS) skirta įgyvendinti Ugdymo karjerai stebėsenos modelį, formuoti stebėsenos rodiklius, rinkti informaciją rodikliams, stebėti surinktus duomenis ir rodiklių reikšmes ir kt. Stebėsenos duomenys UKSIS sistemai buvo renkami septintus metus.

Ugdymo karjerai stebėsenos tikslas, uždaviniai ir objektas apibrėžti 2012 m. sukurtame Ugdymo karjerai stebėsenos sistemos modelio apraše (11). **Ugdymo karjerai stebėsenos tikslas** – „renkant ir analizuojant duomenis apie ugdymo karjerai paslaugų organizavimą ir teikimą (...) optimaliai paskirstyti žmogiškuosius, finansinius ir materialinius išteklius, analizuoti ir vertinti ugdymo karjerai sistemos būklę ir pokyčius, prognozuoti ugdymo karjerai sistemos kaitą“.

Ugdymo karjerai stebėsenos uždaviniai: „tirti ugdymo karjerai valdymo subjektų informacijos apie ugdymo karjerai sistemą poreikius; rinkti, kaupti ir apdoroti duomenis apie ugdymo karjerai sistemos būklę; analizuoti ir vertinti ugdymo karjerai būklę bei kaitą ir jai darančius įtaką veiksnius, atsižvelgiant į ugdymui karjerai keliamą tikslą ir uždavinius; prognozuoti ugdymo karjerai sistemos kaitą; teikti ir skelbti ugdymo karjerai stebėsenos duomenis ir/ arba analitinę informaciją“.

Ugdymo karjerai stebėsenos objektas – „ugdymo karjerai būklė ir jos kaita, vertinama šiais aspektais: indėlis į ugdymą karjerai, ugdymo karjerai procesai, ugdymo karjerai rezultatai, poveikis ir pasekmės, ugdymo karjerai kontekstas, ugdymo karjerai sistemai keliami tikslai ir uždaviniai, ugdymo karjerai paslaugų gavėjų (mokinių) ir ugdymo karjerai paslaugų teikėjų poreikiai bei kitų suinteresuotų šalių lūkesčiai“.

Profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenos rodiklių aprašai patvirtinti 2015 m. Lietuvos mokinių neformaliojo centro direktoriaus įsakymu (13).

Profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenos rezultatai naudojami galimų problemų prognozavimui, indėlio ir proceso tikrinimui, konteksto ir rezultatų stebėjimui, profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų teikimo prioritetinių krypčių nustatymui, profesinio orientavimo tobulinimui, rekomendacijų ir siūlymų rengimui.

2.2. Stebėsenos apimtis ir duomenų šaltiniai

2018-2019 m. buvo renkami kiekybiniai duomenys 14-ai profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenos rodiklių. Rodiklių skaičiavimui buvo naudojami ŠVIS ir Statistikos departamento duomenys, informacija apie mokinių skaičių paimta iš Mokinių registro, didelė dalis duomenų (10-čiai rodiklių) buvo gauta iš bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų. Didžiausia dalis šių duomenų teikėjų – mokyklų karjeros specialistai ir mokyklų administracijų atstovai. Buvo siekiama surinkti mokinių ugdymo karjerai stebėsenos duomenų iš šalies švietimo įstaigų. Duomenis apie praėjusiais mokslo metais organizuotą ir vykdytą mokinių profesinį orientavimą rinko ir pateikė 678 švietimo įstaigos (32 profesinio mokymo įstaigos ir jų skyriai bei 644 bendrojo ugdymo mokykla ir jų skyriai, 2 pradinio ugdymo mokyklos, užsiregistravusios duomenų teikėjais). (2 lentelė).

Dažniausios duomenų nepateikimo priežastys: mokyklose didelė kaita karjeros specialistų, teikiančių UKSIS duomenis, mokyklos laiku neužregistruoja naujai paskirtų UKSIS duomenų teikėjų; įstaigų reorganizacija (bendrojo ugdymo mokyklų susijungimas, daliai mokyklų tampant skyriais, vidurinių mokyklų pertvarka į gimnazijas ir progimnazijas, profesinių mokyklų sujungimas); kitos priežastys – UKSIS teikėjų nuomonė, kad praėjus nuo projekto pradžios (2012 m.) penkeriems metams jau nebereikia vykdyti stebėsenos, atsisakymas teikti ugdymo karjerai duomenis, nes šie darbai nefinansuojami; UKSIS duomenų teikimo sistemos trikdžiai.

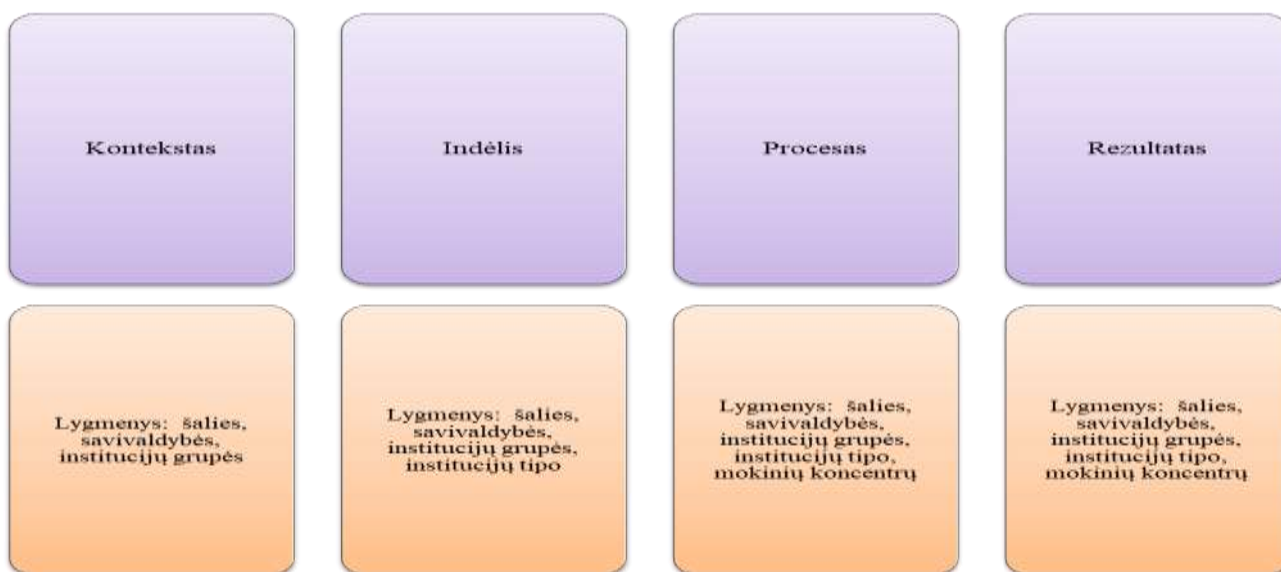
2 lentelė. Mokinių profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenos apimtis ir duomenų šaltiniai

Aspektai	Komentarai
Rodiklių grupės	<i>Konteksto, indėlio, proceso ir rezultato</i> rodikliai
Rodiklių skaičius	14 (po 2-6 rodiklius kiekvienai rodiklių grupei)
Duomenų skaičius, laikotarpis	19 (be skaidymo pagal mokinių grupes), 2018-2019 mokslo metai
Duomenų šaltiniai	Bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų atstovų ir UKSIS suvesti duomenys, Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenys, Eurostat duomenys
Duomenis teikiančios mokyklos	Renkant duomenis, įtrauktos visos profesinio mokymo įstaigos ir jų skyriai (išskyrus darbo rinkos mokymo centrus, įstaigas,

	<p>kuriose mokomasi tik pagal profesinio mokymo programas, skirtas suaugusiesiems, siekiantiems įgyti arba tobulinti turimą profesinę kvalifikaciją, profesinio mokymo įstaigų skyrius pataisos namuose, profesinio mokymo įstaigų skyrius, jeigu jų mokiniai atskirai neregistruojami Mokinių registre, nevalstybines įstaigas, nebent savanoriškai registruojasi UKSIS duomenų teikėjomis).</p> <p>Renkant duomenis, įtrauktos visos bendrojo ugdymo mokyklos (išskyrus pradines, ligoninės, sanatorijos, tardymo izoliatoriaus ir (ar) pataisos įstaigos mokyklas, vaikų socializacijos centrus, specialiąsias mokyklas, specialiojo ugdymo centrus, specialiąsias mokyklas-daugiafunkčius centrus, mokyklas-daugiafunkčius centrus, kuriose mokosi nedidelis skaičius 5-12 kl. mokinių, nebent savanoriškai registruojasi UKSIS duomenų teikėjomis).</p>
Bendras UKSIS mokyklų skaičius	Apie 800
Duomenis pateikusių mokyklų skaičius	678
Mokyklų pavaldumas	Valstybinės, savivaldybių, nevalstybinės
Mokyklų tipai	Pagrindinės, vidurinės, gimnazijos, progimnazijos, profesinio mokymo įstaigos

3. Pagrindiniai stebėsenos rezultatai ir jų analizė

Mokinių profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenoje rodikliai klasifikuojami ir analizuojami pagal Konteksto – Indėlio – Proceso – Rezultato (angl. CIPO – Context – Input – Process – Output) modelio dalis ir švietimo sritis (bendrasis ugdymas ir profesinis mokymas). Šioje ataskaitoje stebėsenos duomenys ir rodikliai vertinami lyginant 2012-2013, 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019 mokslo metų rodiklių reikšmes, pasitelkiant šiuos analizės lygmenis: šalies, savivaldybės, institucijų grupės, institucijų tipo, mokinių koncentrų (1 pav.).

1 pav.

Rodiklių grupavimo ir analizės schema

3.1. Ugdymo karjerai konteksto rodikliai

Profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenos rodikliai, kurie yra taktiniai švietimo ir mokslo stebėsenos rodikliai, grupuojami kaip ir Valstybės (strateginiai) švietimo ir mokslo stebėsenos rodikliai: į *konteksto, indėlio, proceso ir rezultato* rodiklius. Konteksto rodikliai apima du rodiklius – „Vidurinio ugdymo aprėptis (procentais)“ ir „Niekur nedirbančių ir nesimokančių 15 – 24 m. amžiaus asmenų dalis (procentais)“.

17 – 20 m. jaunimo dalyvavimo viduriniame ugdyme mastas. Vidurinio ugdymo programas mokiniai dažniausiai pradeda būdami 16–17 m. ir baigia per dvejus–ketverius metus. Bendrasis vidurinis ugdymas aprėpia mokyklų programas, kurias sėkmingai pabaigus paprastai suteikiama teisė pradėti universiteto lygio programas. Profesiniu viduriniu ugdymu daugiausia siekiama parengti studentus profesiniam gyvenimui ir tolesnėms profesinėms ar techninėms studijoms. Remiantis UKSIS duomenimis, Lietuvoje bendrojo ugdymo mokyklose pagal vidurinio ugdymo programą (t.y. 11 – 12 klasėse) 2015-2016 m. m. mokėsi 33,2 proc. jaunimo nuo 17 iki 20 metų, 2016-2017 m.m. ši dalis padidėjo iki 34,01 proc., o 2017-2018 m.m. dar nežymiai padidėjo iki 34,02 proc., 2018-2019 m.m. kiek sumažėjo iki 33,85 proc.

11,13 proc. (2017-2018 m. 11, 56 proc.; 2016-2017 m.m. - 11,96 proc.) šio amžiaus jaunimo mokėsi pagal ISCED 3A lygio profesinio mokymo programas, vykdomas kartu su vidurinio ugdymo programa ir skirtas profesinei 4 EKS lygio kvalifikacijai bei viduriniam išsilavinimui įgyti (3 lentelė).

3 lentelė. Vidurinio ugdymo aprėptis, 2012/2013 – 2018/2019 m.m.

Institucijų grupė	Mokslo metai	Vidurinio ugdymo aprėptis	Institucijų grupė	Mokslo metai	Vidurinio ugdymo aprėptis
Bendrojo ugdymo mokykla	2011-2012	32,12%	Profesinio mokymo įstaiga	2011-2012	12,98%
	2012-2013	31,55%		2012-2013	12,11%
	2013-2014	32,42%		2013-2014	11,59%
	2014-2015	32,94%		2014-2015	11,83%
	2015-2016	33,16%		2015-2016	12,09%
	2016-2017	34,01%		2016-2017	11,96%
	2017-2018	34,02%		2017-2018	11,56%
	2018-2019	33,85%		2018-2019	11,13%

Remiantis UKSIS sistemos duomenimis, per paskutinius septynerius metus mokinių, siekiančių vidurinio išsilavinimo, skaičius tiek bendrojo ugdymo mokyklose, tiek profesinio mokymo įstaigose nuosekliai mažėjo. Vidurinis išsilavinimas laikomas labiausiai problemišku visų šalių švietimo sistemose. Jam tenka sunkiausio amžiaus tarpsnio mokiniai ir problemos, susijusios su mokyklos baigimo laikotarpiu. Daugelyje šalių ši problema išlieka kaip reikalaujanti optimalių sprendimų įtvirtinant geresnius ryšius tarp pagrindinio ir tolesnio mokymosi laikantis nuostatos, jog tai visiems skirtas švietimas.

Niekur nedirbančių ir nesimokančių 15 – 24 m. amžiaus asmenų dalis. Tai yra Eurostato rodiklis, matuojantis nedirbančio, nesimokančio ir nedalyvaujančio mokymuose 15-24 m. amžiaus jaunimo (angl. NEET) dalį. Eurostato duomenimis, 2018 m. NEET sudarė 10,5 proc. 15-24 m. amžiaus jaunimo Europos Sąjungoje; 2017 m. 11 proc. 15-24 m. amžiaus jaunimo Europos Sąjungoje. Niekur nedirbančių ir nesimokančių 15-24 m. amžiaus asmenų dalis Lietuvoje 2018 m. sudarė 8 proc. (2017 m. 9,1 proc., 2016 m. 9,4 proc.). <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

Perėjimas iš švietimo sistemos į darbo rinką apibrėžiamas kaip fenomenas, būdingas jaunimo grupei; perėjimas iš švietimo institucijos į darbo rinkos pasaulį, apimant ir perėjimą iš vienos švietimo sistemos lygmens į kitą; kaip procesas, vedantis iš švietimo sistemos į santykinai stabilią poziciją užimtumo sistemoje (Marchetti et al, 2001). Tarptautinė darbo organizacija perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką (angl. school-to-work transition) apibrėžia „kaip periodą nuo mokymosi užbaigimo (arba iš švietimo sistemos pasitraukiama neperėjus atitinkamos išsilavinimo pakopos, neįgijus kvalifikacijos) iki pirmojo pastovaus (angl. regular) ir tenkinančio (angl. satisfactory) darbo gavimo“. Perėjimas iš švietimo sistemos į darbo rinką yra sąlygojamas daugelio tarpusavyje sąveikaujančių subjektyvių ir struktūrinių veiksnių, t. y. specifinio šalies sociokultūrinio konteksto, demografinių veiksnių, darbo rinkos, švietimo sistemos organizavimo ir struktūros, valstybės vaidmens formuojant darbo jėgos pasiūlą ir paklausą (2). Nors kai kurie ekspertai mano, kad tiek vidurinio ugdymo aprėptis, tiek niekur nedirbančių ir nesimokančių 15-24 m. amžiaus asmenų dalis galėtų būti profesinio orientavimo rezultato rodikliai, manome, kad šių rodiklių reikšmių pokyčiai tik iš dalies susiję su mokinių ugdymu karjerai. Šių rodiklių dydis labiau priklauso nuo bendros šalies socialinės ekonominės situacijos ir valstybės institucijų bendradarbiavimo sprendžiant pasitraukimo iš švietimo sistemos ir jaunimo nedarbo problemas.

Ugdymo karjerai stebėsenai ypač aktualūs indėlio ir proceso rodikliai, nes ugdymo karjerai veiklų rezultatus sudėtinga kiekybiškai įvertinti. Indėlio, proceso ir rezultato rodiklių analizė pateikiama kituose šios ataskaitos skyriuose.

3.2. Profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų tiekėjų tinklo išdėstymas

2018-2019 m.m. profesinio orientavimo (karjeros) paslaugas mokiniams organizavo 678 švietimo įstaigos (32 profesinio mokymo įstaigos ir jų skyriai bei 646 bendrojo ugdymo mokyklos). Tiek mokyklų rinko ir UKSIS sistemoje pateikė duomenis apie vykdytą mokinių profesinį orientavimą (ugdymą karjerai). Tarp duomenis pateikusių bendrojo ugdymo mokyklų – 3 specialiosios mokyklos/ugdymo centrai, 6 viešosios įstaigos, 29 mokyklos-daugiafunkciai centrai, 13 jaunimo ir/arba suaugusiųjų mokyklų/centrų.

Dar 12 mokyklų dėl techninių priežasčių (negalėjo prisijungti prie sistemos pačioje duomenų teikimo termino pabaigoje, nebuvo laiku sutvarkę naujų teikėjų registracijos) rodiklių duomenis pateikė el. paštu.

Informaciją, kad nevykdo ugdymo karjerai veiklą arba šios veiklos integruotos į dalykų mokymą pateikė 10 mokyklų. Mokyklos teigė nevykdančios ugdymo karjerai veiklą, nes tam tikslui negauna finansavimo, mokykloje nėra karjeros specialisto.

Lyginant pagal savivaldybes, yra skirtingas UKSIS duomenų teikėjų aktyvumas. Anykščių r., Klaipėdos r., Kazlų Rūdos savivaldybių duomenis pateikė laiku visos bendrojo ugdymo mokyklos. Kaip ir pernai, nėra duomenų iš Birštono savivaldybės (Birštono savivaldybėje yra vienas UKSIS duomenų teikėjas – Birštono gimnazija).

Kaip sklandžiai ir laiku eisis surinkti UKSIS duomenis iš bendrojo lavinimo mokyklų savivaldybėse, priklauso ir nuo profesinio orientavimo koordinatoriaus savivaldybėje aktyvumo, bendradarbiavimo. Yra savivaldybių su stipriais koordinatoriais, tačiau yra ir tokių savivaldybių, kurių mokyklos nežino, kas yra jų profesinio orientavimo koordinatorius savivaldybėje.

678 švietimo įstaigose praėjusiais mokslo metais buvo 89,743 karjeros specialistų etatai (2017-2018 mokslo metais 586 švietimo įstaigoms teko apie 79,015 karjeros specialistų etatus). Šiuos etatus praėjusiais mokslo metais dalijosi 631 karjeros specialistas, t.y. vienam karjeros specialistui tenka vidutiniškai po 0,14 etato (2017-2018 m.m. buvo 0,13 etato; 2016-2017 m.m. 0,1 etato; 2015-2016 m.m. - 0,082 etato; 2014-2015 m.m. - 0,1 etato).

Tik 38-ių ir 678 mokymo įstaigų karjeros specialistai dirbo pilnu etatu. Panašus skaičius buvo ir 2017-2018 mokslo metais Galima sakyti, kad paskutinius dvejus mokslo metus mokyklų, kuriose karjeros specialistai dirba pilnu etatu, šiek tiek padaugėjo, lyginant su dar ankstesniais metais, tačiau šis skaičius vis tiek išlieka žemas. Daugiau nei penktadalyje savivaldybių visai nebuvo taikomas etatinis apmokėjimas: 2018-2019 mokslo metais 515 -oje mokymo įstaigų iš 678

–ių (2017-2018 m.m. 460 iš 586; 2016-2017 m.m. - 430 įstaigų iš 528 –ių) karjeros specialistams nebuvo taikomas etatinis darbo apmokėjimas.

Išanalizavus paslaugų tiekėjų tinklo išsidėstymą **pagal institucijos tipą**, galime matyti, kad didžiausias karjeros specialistų, etatų ir mokinių skaičius – gimnazijose, mažiausias – profesinio mokymo įstaigose. Vienam karjeros specialisto etatui tenkantis mokinių skaičius 2018-2019 mokslo metais palankiausias buvo pagrindinėse mokyklose (1681 mokinys specialisto etatui), nepalankiausias profesinio mokymo įstaigose (4784 mokinių). Ažvelgiant šį rodiklį nuo ugdymo karjerai stebėsenos pradžios, 2012-2013 m. m. palankiausias mokinių ir karjeros specialistų etatų skaičiaus santykis buvo profesinio mokymo įstaigose (622 mokinių vienam karjeros specialisto etatui), 2013-2014 m.m. mažiausiai mokinių vienam karjeros specialisto etatui teko pagrindinėse mokyklose (apie 1100), 2014-2015 m.m. – vidurinėse mokyklose (apie 1300), 2015-2016 m.m. – pagrindinėse mokyklose (apie 1997), 2016-2017 m.m. vidurinėse mokyklose (1772). Nepalankiausias mokinių ir karjeros specialistų skaičiaus santykis 2017-2018 mokslo metais buvo profesinio mokymo įstaigose (virš 6600 mokinių vienam karjeros specialisto etatui), 2016-2017 mokslo metais pagrindinėse mokyklose (apie 6800 mokinių etatui), 2015-2016 m.m. nepalankiausioje vietoje buvo atsidūrusios progimnazijos (apie 7530) ir profesinio mokymo įstaigos (apie 6550 mokinių vienam karjeros specialistui).

Daugiausia karjeros specialistėlių moterų praėjusiais mokslo metais dirbo progimnazijose ir pagrindinėse mokyklose (96-97 proc.) (4 lentelė).

4 lentelė. Karjeros paslaugų tiekėjų tinklo išdėstymas pagal institucijos tipą ir metus

Institucijos tipas	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Mokslo metai	Karjeros specialistų pasiskirstymas pagal lytį (mot.)	Mokinių skaičius	Karjeros specialistų skaičius	Karjeros specialistų etatų skaičius	Vienam karjeros specialisto etatui tenkantis mokinių skaičius
Gimnazija	296	2018-2019	94,83%	124.142	329	41,3855	2999,65
Pagrindinė mokykla	229	2018-2019	98,11%	32.180	159	19,14	1681,30
Pradinė mokykla	2	2018-2019			0	0	
Profesinio mokymo įstaiga	32	2018-2019	90,00%	30.186	50	6,31	4783,84
Progimnazija	119	2018-2019	95,70%	44.515	93	22,9075	1943,25
Suvestinė	678		95,40%	229.388	631	89,743	2556,05

**Karjeros paslaugų tiekėjų tinklo išdėstymas pagal institucijos tipą ir metus,
kaita 2012/2013 – 2018/2019 m.m.**

Institucijos tipas	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Mokslo metai	Karjeros specialistų pasiskirstymas pagal lytį (mot.)	Mokinių skaičius	Karjeros specialistų skaičius	Karjeros specialistų etatų skaičius	Vienam karjeros specialisto etatui tenkantis mokinių skaičius
Gimnazija	236	2012-2013	97,47%	122.396	396	155,05	789,40
	198	2013-2014	99,10%	121.282	335	97,71	1241,24
	235	2014-2015	94,74%	124.215	323	32,935	3771,52
	294	2015-2016	97,69%	136.210	389	30,235	4505,04
	219	2016-2017	95,55%	131.667	247	29,42	4475,42
	251	2017-2018	92,58%	127.528	310	34,953	3648,56
	296	2018-2019	94,83%	124.142	329	41,3855	2999,65
Pagrindinė mokykla	281	2012-2013	92,91%	56.875	296	61,7	921,80
	245	2013-2014	92,18%	53.081	243	51,67	1027,31
	291	2014-2015	96,85%	49.138	254	17,2125	2854,79
	299	2015-2016	96,43%	48.988	280	24,53	1997,06
	192	2016-2017	97,32%	42.648	149	6,28	6791,08
	212	2017-2018	97,92%	37.471	144	15,067	2486,96
	229	2018-2019	98,11%	32.180	159	19,14	1681,30
Profesinio mokymo įstaiga	81	2012-2013	90,55%	40.046	127	64,86	617,42
	46	2013-2014	87,01%	39.620	77	30,15	1314,10
	46	2014-2015	90,00%	38.536	60	5,5	7006,55
	45	2015-2016	82,69%	37.483	52	5,7	6575,96
	35	2016-2017	89,09%	36.818	55	8,5	4331,53
	27	2017-2018	92,11%	33.121	38	5	6624,20
	32	2018-2019	90,00%	30.186	50	6,31	4783,84
Progimnazija	59	2012-2013	94,74%	24.514	76	21,55	1137,54
	70	2013-2014	98,72%	28.859	78	22,3725	1289,93
	71	2014-2015	94,87%	29.848	78	4,4625	6688,63
	82	2015-2016	95,00%	35.259	80	4,6825	7529,95
	76	2016-2017	93,33%	37.569	60	8,075	4652,51
	94	2017-2018	96,43%	40.861	84	23,995	1702,90
	119	2018-2019	95,70%	44.515	93	22,9075	1943,25
Vidurinė mokykla	183	2012-2013	94,80%	53.089	269	72,86	728,64
	135	2013-2014	95,41%	41.746	196	37,6	1110,27
	97	2014-2015	98,31%	29.850	118	23,705	1259,23
	8	2015-2016	81,82%	1.924	11	0	
	6	2016-2017	75,00%	1.772	4	1	1772,00

Žvelgiant į Karjeros paslaugų tiekėjų tinklo išsidėstymą per septynerius mokslo metus nuo 2012-2013 mokslo metų, tik 2012-2013 ir 2013-2014 metais karjeros specialistų etatų skaičius

daugmaž atitiko rekomenduojamas proporcijas, pateikiamas Bendrojo lavinimo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių ugdymo karjerai modelyje (1). Vėlesniais mokslo metais neatitikimas didėja, t.y. karjeros specialisto etatui tenka vis daugiau mokinių. Nuo 2012-2013 m.m. vienam karjeros specialisto etatui tenkančių mokinių skaičius padidėjo nuo 824 mokinių iki 2556 mokinių 2018-2019 m.m., arba 3,1 karto (3 lentelė). 2017-2018 m.m. šis skaičius buvo 3002 mokinių, arba 3,64 karto; 2016-2017 mokslo metais šis skaičius siekė 5,7 karto. Atkreiptinas dėmesys dėmesys į bendrą mokinių skaičiaus mažėjimą: 2012-2013 m.m. bendrojo ugdymo mokyklose iš viso mokėsi 373 874 mokiniai, šis skaičius nuosekliai mažėjo iki 322 344 2018-2019 m.m. 2012-2013 m.m. pradėjusių mokytis profesinėse mokyklose buvo 20 865 asmenų, o 2018-2019 m.m. 15 829 (<https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-statistikos-metrastis/lsm-2019/gyventojai-ir-socialine-statistika/svietimas>).

Išanalizavus paslaugų tiekėjų tinklo išsidėstymą **savivaldybėse**, matyti, kad yra dideli karjeros specialistų etatų skirtumai. Didžiausias karjeros specialistų **etatų** skaičius buvo Šiaulių miesto savivaldybės mokyklose: čia 39 specialistai su 24,5 karjeros specialisto etato teko 9.678 mokiniams, arba 1 karjeros specialistas 248 mokiniams, atitinkamai 395 mokinių 1 etatui; Alytaus r., Kėdainių r., Klaipėdos r., Palangos m., Trakų r., Zarasų r. savivaldybėse šis skaičius atitinka Bendrojo lavinimo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių ugdymo karjerai modelio (toliau- Modelis) rekomendacijas (601-1200 mokinių vienam karjeros specialistui). Kitose savivaldybėse vienam karjeros specialisto etatui tenkantis mokinių skaičius praėjusiais metais (kaip ir ankstesniais) neatitiko Modelio rekomendacijų; jis daugiau kaip 2,5 karto viršijo siektiną šio rodiklio reikšmę. Kai kuriose savivaldybėse (Akmenės r., Elektrėnų sav., Kaišiadorių r., Kupiškio r., Lazdijų r., Marijampolės sav., Pakruojo r., Prienų r., Radviliškio r., Rokiškio r., Telšių r., Ukmergės r., Varėnos r.) savivaldybėse šis skaičius viršijo 10 kartų. 10 savivaldybių (Kazlų Rūdos sav., Molėtų r., Pagėgių sav., Raseinių r., Rietavo r., Šakių r., Švenčionių r. Utenos r., Vilniaus r., Visagino sav. mokyklos nurodo, kad visai nebuvo taikomas etatinis karjeros specialistų darbo apmokėjimas (atitinkamai 550-2500 mokiniams iš šių savivaldybių mokyklų nebuvo nė vieno karjeros specialisto etato).

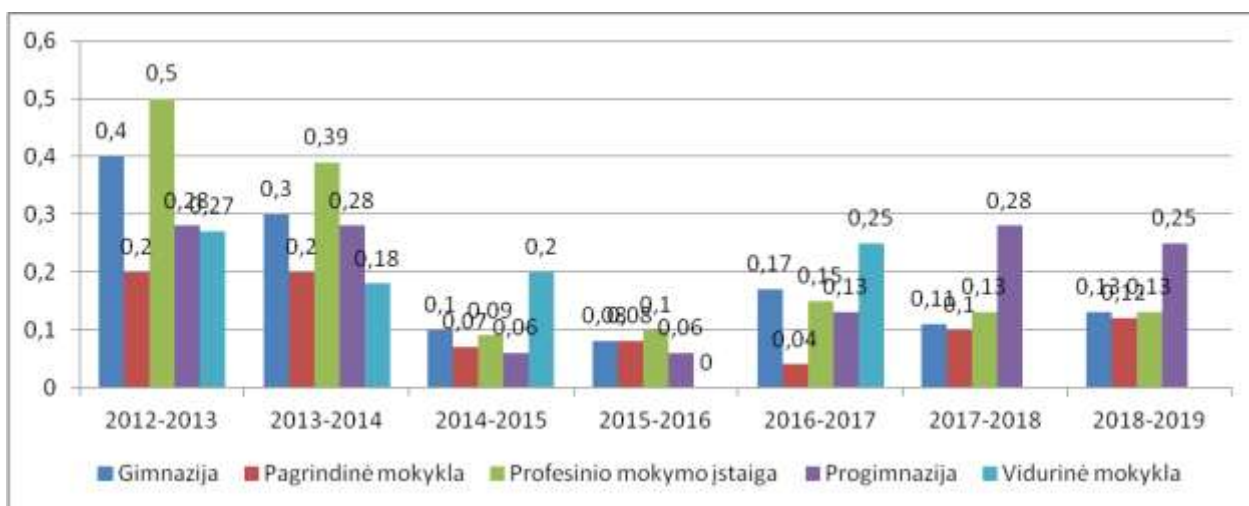
Karjeros specialistų pasiskirstymo pagal lytį vidurkis išlieka apie 94-95 proc. specialistų - moterų. Keturiolikoje savivaldybių yra karjeros konsultantų vyrų, likusiose savivaldybėse – absoliuti dauguma karjeros specialistų moterų – 100 proc. (4 lentelė).

2018-2019 m.m. 10-je, arba šeštadalyje visų savivaldybių, karjeros specialistų etatų nebuvo visai, dar 23 – ose, arba daugiau nei trečdalyje nesiekė 0,5 etato.

Dirbančių karjeros specialistų ir jų užimamų etatų santykis palankiausias, t.y. vienam karjeros specialistui vidutiniškai tenka 0,63 etato, Šiaulių miesto savivaldybėje.

2 pav. pateikta, kaip per septynerius mokslo metus kito etato dalis, tenkanti vienam karjeros specialistui. Labiausiai etatinis apmokėjimas krito gimnazijose, pagrindinėse mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose, praėjusiais mokslo metais nesiekia šalies vidurkio. Gimnazijose ir profesinėse mokyklose per šešerius metus karjeros specialistams tenkanti vidutinė etato dalis sumažėjo beveik keturis kartus, pagrindinėse mokyklose - du kartus; progimnazijose prasčiausia situacija buvo 2014/2015 ir 2015/2016 mokslo metais, o paskutiniaisiais metais situacija kiek gerėja.

Etato dalies, vidutiniškai tenkančios karjeros specialistui, pokytis pagal institucijos tipą, 2012/2013 – 2017/2018 m.m.

2 pav.

Analizuojant dirbančių karjeros specialistų (ne etatų) skaičių, tenkantį mokinių skaičiui savivaldybėse, iš 58 duomenis pateikusių savivaldybių, šalies vidurkis yra 364 mokiniai vienam karjeros specialistui; (2017-2018 m.m. buvo 412, 2016-2017 m.m. buvo 482 mokinių vienam karjeros specialistui, 2015-2016 m.m. apie 325).

Kaip jau minėta, šalies mastu **etatų** skaičius yra 89,743, o vidutinis mokinių skaičius karjeros specialistų **vienam etatui** yra 2556; specialistų dirba 631. Maždaug 7 iš 10 dirbančių specialistų ugdymo karjerai veiklos yra neetatinės (5 lentelė).

5 lentelė. Karjeros paslaugų tiekėjų tinklo išdėstymas pagal savivaldybes

Savivaldybė	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Mokslo metai	Mokinių skaičius	Karjeros specialistų pasiskirstymas pagal lytį	Karjeros specialistų skaičius	Karjeros specialistų etatų skaičius	Vienam karjeros specialisto etatui tenkantis mokinių skaičius
Akmenės r. sav.	4	2018-2019	1.774	100,00%	3	0,133	13338,35
Alytaus m. sav.	11	2018-2019	5.653	100,00%	11	3,8	1487,63
Alytaus r. sav.	5	2018-2019	1.465	100,00%	4	2,13	687,79
Anykščių r. sav.	9	2018-2019	1.607	87,50%	8	0,5	3214,00
Birštono sav.		2018-2019	348	Nepateikė duomenų			
Biržų r. sav.	10	2018-2019	2.284	nepateikė	5	0,5	4568,00
Druskininkų sav.	3	2018-2019	1.308	100,00%	2	1	1308,00
Elektrėnų sav.	4	2018-2019	2.221	100,00%	5	0,03	74033,33
Ignalinos r. sav.	5	2018-2019	868	100,00%	1	0,15	5786,67
Jonavos r. sav.	12	2018-2019	3.748	100,00%	8	0,25	14992,00
Joniškio r. sav.	6	2018-2019	1.732	100,00%	5	1,35	1282,96
Jurbarko r. sav.	12	2018-2019	2.146	100,00%	8	1	2146,00
Kaišiadorių r. sav.	8	2018-2019	2.741	100,00%	6	0,2	13705,00
Kalvarijos sav.	5	2018-2019	880	100,00%	5	0,17	5176,47
Kauno m. sav.	41	2018-2019	28.504	93,88%	49	5	5700,80
Kauno r. sav.	12	2018-2019	5.732	85,71%	7	0,15	38213,33
Kazlų Rūdos sav.	6	2018-2019	799	100,00%	2	0	
Kėdainių r. sav.	14	2018-2019	4.047	100,00%	12	4,48	903,35
Kelmės r. sav.	13	2018-2019	2.258	94,44%	18	1,98	1140,40
Klaipėdos m. sav.	28	2018-2019	14.304	92,00%	25	6,09	2348,77
Klaipėdos r. sav.	17	2018-2019	2.888	80,95%	21	5,71	505,78
Kretingos r. sav.	11	2018-2019	3.193	100,00%	17	1	3193,00
Kupiškio r. sav.	6	2018-2019	1.535	100,00%	4	0,02	76750,00
Lazdijų r. sav.	10	2018-2019	1.666	70,00%	10	0,08	20825,00
Marijampolės sav.	15	2018-2019	5.117	100,00%	10	0,05	102340,00
Mažeikių r. sav.	10	2018-2019	4.532	100,00%	10	0,47	9642,55
Molėtų r. sav.	7	2018-2019	1.301	100,00%	2	0	
Neringos sav.		2018-2019	80	Nepateikė duomenų			
Pagėgių sav.	4	2018-2019	551	100,00%	3	0	
Pakruojo r. sav.	7	2018-2019	1.502	100,00%	4	0,02	75100,00
Palangos m. sav.	2	2018-2019	747	100,00%	1	1	747,00
Panevėžio m. sav.	19	2018-2019	8.242	94,12%	17	5	1648,40
Panevėžio r. sav.	15	2018-2019	1.887	90,48%	21	1,0025	1882,29
Pasvalio r. sav.	7	2018-2019	1.980	100,00%	6	0,45	4400,00
Plungės r. sav.	6	2018-2019	2.954	100,00%	7	0,75	3938,67
Prienų r. sav.	10	2018-2019	1.687	100,00%	6	0,028	60250,00
Radviliškio r. sav.	10	2018-2019	2.966	83,33%	6	0,025	118640,00
Raseinių r. sav.	11	2018-2019	2.653	100,00%	6	0	

Rietavo sav.	3	2018-2019	574	100,00%	1	0	
Rokiškio r. sav.	5	2018-2019	2.390	100,00%	7	0,025	95600,00
Skuodo r. sav.	4	2018-2019	1.233	100,00%	1	0,25	4932,00
Šakių r. sav.	6	2018-2019	2.249	100,00%	3	0	
Šalčininkų r. sav.	16	2018-2019	2.484	100,00%	16	2,33	1066,09
Šiaulių m. sav.	26	2018-2019	9.678	94,87%	39	24,5	395,02
Šiaulių r. sav.	17	2018-2019	2.406	100,00%	9	2,4	1002,50
Šilalės r. sav.	9	2018-2019	1.989	100,00%	11	0,3	6630,00
Šilutės r. sav.	13	2018-2019	3.404	100,00%	14	2,45	1389,39
Širvintų r. sav.	5	2018-2019	1.091	100,00%	3	0,132	8265,15
Švenčionių r. sav.	6	2018-2019	1.899	100,00%	6	0	
Tauragės r. sav.	12	2018-2019	3.207	100,00%	8	0,58	5529,31
Telšių r. sav.	13	2018-2019	3.440	88,89%	9	0,2	17200,00
Trakų r. sav.	12	2018-2019	2.551	100,00%	11	2,87	888,85
Ukmergės r. sav.	11	2018-2019	2.835	100,00%	5	0,13	21807,69
Utenos r. sav.	10	2018-2019	2.827	100,00%	5	0	
Varėnos r. sav.	10	2018-2019	1.474	100,00%	8	0,0375	39306,67
Vilkaviškio r. sav.	12	2018-2019	2.984	100,00%	5	0,42	7104,76
Vilniaus m. sav.	76	2018-2019	43.182	91,78%	73	7,1	6081,97
Vilniaus r. sav.	30	2018-2019	5.936	98,25%	57	0	
Visagino sav.	3	2018-2019	1.578	100,00%	3	0	
Zarasų r. sav.	4	2018-2019	1.235	100,00%	2	1,5	823,33
Suvestinė	678		229.388	95,40%	631	89,743	2556,05

Apibendrinant duomenis, vienam karjeros specialisto etatui tenkantis mokinių skaičius šalyje praėjusiais metais (kaip ir ankstesniais) neatitiko Bendrojo lavinimo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių ugdymo karjerai modelio rekomendacijų (601-1200 mokinių vienam karjeros specialistui), jis daugiau kaip 2,5 karto viršijo siektiną šio rodiklio reikšmę. Tik 7 savivaldybės atitiko rekomendacijas. Kitose savivaldybėse rekomenduojami skaičiai buvo viršyti. Penktadalyje savivaldybių nebuvo taikomas etatinis karjeros specialistų darbo apmokėjimas. Nors mokinių karjeros kompetencijų ugdyme dalyvauja tiek karjeros specialistai vyrai, tiek moterys, šalies karjeros specialistų pasiskirstymo pagal lytį rodiklis yra stipriai nutolęs nuo siektinos reikšmės, atspindinčios lyčių pusiausvyrą.

3.3. Karjeros specialistų kvalifikacija ir kompetencija

Karjeros specialisto apibrėžimas pateiktas LR Švietimo įstatymo 2016 04 07 redakcijos 2 straipsnyje: Karjeros specialistas – asmuo, teikiantis profesinio informavimo ir konsultavimo, ugdymo karjerai paslaugas. Ugdymo karjerai stebėsenos informacinėje sistemoje vartojama sąvoka “karjeros specialistas” apibūdina asmenis, kurie “vadovauja ugdymui karjerai, profesiniam informavimui ir profesiniam konsultavimui skirtos ... specialistų grupės darbui, koordinuoja ir vykdo susijusias veiklas“, specialistus, atsakingus “už profesinio orientavimo veiklos koordinavimą mokykloje”, taip pat profesinio informavimo konsultantus (profesijos patarėjus, socialinius pedagogus, mokyklų psichologus) (plačiau žiūr. skyriuje “Sąvokos ir sutrumpinimai”).

2018-2019 m. m. karjeros paslaugas mokyklose organizavo ir teikė 631 karjeros specialistas. 223 mokyklos iš 678 pateikusių duomenis nurodė neturinčios karjeros specialisto (pernai tokių mokyklų buvo apie 168 iš 586 pateikusių duomenis; užpernai 150 iš 528), turinčios 2 ir daugiau karjeros specialistų nurodė 79 mokyklos, likusios - 1 karjeros specialistą.

Siekiant sukurti prielaidas ES valstybėms tobulinti švietimo politiką, kuri užtikrintų geresnę švietimo kokybę ir veiksmingumą, 2005 m. Europos Komisija priėmė dokumentą „Bendrieji Europos principai mokytojų kompetencijoms ir kvalifikacijai“, kuris mokytojų profesiją sieja su aukšta kvalifikacija, mokymusi visą gyvenimą, mobilumu ir bendradarbiavimu (3).

Profesinio orientavimo (karjeros) paslaugos mokiniams dažniausiai siejamos su švietimo pagalbos, neformaliojo švietimo paslaugomis arba mokinių pažintine veikla, todėl šių paslaugų teikėjams (karjeros specialistams) kol kas keliami reikalavimai, panašūs į mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams keliamus kvalifikacinius reikalavimus (Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas Nr. V-774 „Dėl reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“ (TAR, 2014, Nr. 2014-11394). Remiantis dokumentu, nacionaliniu lygiu apibrėžiančiu mokykloje dirbančio karjeros specialisto kvalifikacinius reikalavimus, profesinės veiklos sritis, funkcijas ir kompetencijas, galima būtų įvertinti karjeros specialistų kvalifikacijos ir kompetencijų lygį, t. y. atlikti karjeros specialistų kompetencijų vertinimo ir įsivertinimo tyrimą.

Šiai dienai, siekdami įvertinti mokykloje dirbančių karjeros specialistų pasirengimo teikti paslaugas lygį, galime stebėti specializuotą aukštąjį išsilavinimą turinčių karjeros specialistų pasiskirstymą, kvalifikacijos tobulinimui skiriamo laiko dalį ir “naujokų” bei turinčių 2 m. ir didesnę darbo patirtį specialistų pasiskirstymą.

Išanalizavus duomenis apie karjeros specialistų, turinčių bakalauro arba magistro (arba jam prilyginamą) kvalifikacinį laipsnį (įgytą baigus bakalauro arba magistrantūros studijų programą, tiesiogiai susijusią su profesiniu orientavimu (ugdymu karjerai), pvz., Karjeros projektavimas, Karjeros edukologija, Ugdymo karjerai pedagogika, Profesijos edukologija, Karjera ir profesinis konsultavimas), skaičių, galime matyti, kad tokių 14 proc. (pernai tokių specialistų buvo 15 proc., užpernai 14 proc.). Iš viso 89 (pernai 87, užpernai 71) karjeros specialistai praėjusiais metais turėjo aukštąjį išsilavinimą, tiesiogiai susijusį su profesiniu orientavimu.

Palyginus duomenis pagal institucijos tipą, matome, kad aukštąjį išsilavinimą, tiesiogiai susijusį su profesiniu orientavimu, daugiausia turi karjeros specialistai profesinio mokymo įstaigose (apie 18 proc.), pagrindinės mokyklos, progimnazijos ir gimnazijos beveik po 14 proc. (6 lentelė).

6 lentelė. Karjeros specialistų kvalifikacija ir kompetencija (pagal institucijos tipą)

Institucijos tipas	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Mokslo metai	Karjeros specialistų skaičius	Karjeros specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, tiesiogiai susijusį su profesiniu orientavimu, skaičius	Karjeros specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, tiesiogiai susijusį su profesiniu orientavimu, dalis	Vidutinis karjeros specialisto kvalifikacijai tobulinti panaudotų valandų skaičius
Gimnazija	296	2018-2019	329	45	13,68%	11,45
Pagrindinė mokykla	229	2018-2019	159	22	13,84%	6,19
Pradinė mokykla	2	2018-2019	0	0		
Profesinio mokymo įstaiga	32	2018-2019	50	9	18,00%	10,22
Progimnazija	119	2018-2019	93	13	13,98%	11,29
Suvestinė	678		631	89	14,10%	9,93

Karjeros specialistų kvalifikacija ir kompetencija, kaita 2012/2013 – 2018/2019 m.m.						
Institucijos tipas	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Mokslo metai	Karjeros specialistų skaičius	Karjeros specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, tiesiogiai susijusį su profesiniu orientavimu, skaičius	Karjeros specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, tiesiogiai susijusį su profesiniu orientavimu, dalis	Vidutinis karjeros specialisto kvalifikacijai tobulinti panaudotų valandų skaičius
Gimnazija	236	2012-2013	396	50	12,63%	37,51
Pagrindinė mokykla	281	2012-2013	296	29	9,80%	23,51
Profesinio mokymo įstaiga	81	2012-2013	127	19	14,96%	42,99
Progimnazija	59	2012-2013	76	4	5,26%	28,25
Vidurinė mokykla	183	2012-2013	269	32	11,90%	27,88

Gimnazija	198	2013-2014	335	30	8,96%	21,59
Pagrindinė mokykla	245	2013-2014	243	23	9,47%	16,88
Profesinio mokymo įstaiga	46	2013-2014	77	8	10,39%	28,69
Progimnazija	70	2013-2014	78	10	12,82%	19,33
Vidurinė mokykla	135	2013-2014	196	31	15,82%	17,35
Gimnazija	235	2014-2015	323	32	9,91%	12,93
Pagrindinė mokykla	291	2014-2015	254	21	8,27%	10,66
Profesinio mokymo įstaiga	46	2014-2015	60	6	10,00%	10,93
Progimnazija	71	2014-2015	78	5	6,41%	10,12
Vidurinė mokykla	97	2014-2015	118	9	7,63%	8,08
Gimnazija	294	2015-2016	389	41	10,54%	10,25
Pagrindinė mokykla	299	2015-2016	280	33	11,79%	5,82
Profesinio mokymo įstaiga	45	2015-2016	52	8	15,38%	9,63
Progimnazija	82	2015-2016	80	7	8,75%	6,00
Vidurinė mokykla	8	2015-2016	11	0	0,00%	7,91
Gimnazija	219	2016-2017	247	36	14,56%	11,17
Pagrindinė mokykla	192	2016-2017	149	13	8,72%	7,28
Profesinio mokymo įstaiga	35	2016-2017	55	11	20,00%	12,13
Progimnazija	76	2016-2017	60	9	15,00%	8,73
Vidurinė mokykla	6	2016-2017	4	2	50,00%	4,50
Gimnazija	251	2017-2018	310	48	15,48%	10,58
Pagrindinė mokykla	212	2017-2018	144	25	17,36%	9,06
Profesinio mokymo įstaiga	27	2017-2018	38	8	21,05%	7,71
Progimnazija	94	2017-2018	84	6	7,38%	7,27
Gimnazija	296	2018-2019	329	45	13,68%	11,45
Pagrindinė mokykla	229	2018-2019	159	22	13,84%	6,19
Pradinė mokykla	2	2018-2019	0	0		
Profesinio mokymo įstaiga	32	2018-2019	50	9	18,00%	10,22
Progimnazija	119	2018-2019	93	13	13,98%	11,29

Lygindami karjeros specialistų formalųjį pasirengimą teikti profesinio orientavimo (karjeros) paslaugas pagal savivaldybes, matome, kad daugiausia specializuotą išsilavinimą turinčių deklaruoja Akmenės r. (100 proc.), Prienų r. (50 proc.) sav. mokyklos. 22-ųjų savivaldybių mokyklose nėra karjeros specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, tiesiogiai susijusį su profesiniu orientavimu. Daugiausia karjeros specialistų, baigusių bakalauro arba magistrantūros studijų programą, tiesiogiai susijusią su profesiniu orientavimu, skaičiuojant absoliučiais skaičiais, dirba Kauno m., Klaipėdos r., Šiaulių m., Vilniaus m. ir Vilniaus r. savivaldybių mokyklose. (7 lentelė).

7 lentelė. Karjeros specialistų kvalifikacija ir kompetencija (pagal savivaldybes)

Savivaldybė	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Mokslo metai	Karjeros specialistų skaičius	Karjeros specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, tiesiogiai susijusių su profesiniu orientavimu, skaičius	Karjeros specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, tiesiogiai susijusių su profesiniu orientavimu, dalis	Vidutinis karjeros specialisto kvalifikacijai tobulinti panaudotų valandų skaičius
Akmenės r. sav.	4	2018-2019	3	3	100,00%	5,33
Alytaus m. sav.	11	2018-2019	11	3	27,27%	28,82
Alytaus r. sav.	5	2018-2019	4	1	25,00%	5,25
Anykščių r. sav.	9	2018-2019	8	1	12,50%	5,25
Biržų r. sav.	10	2018-2019	5	1	20,00%	3,00
Druskininkų sav.	3	2018-2019	2	0	0,00%	9,00
Elektrėnų sav.	4	2018-2019	5	0	0,00%	14,00
Ignalinos r. sav.	5	2018-2019	1	0	0,00%	1,00
Jonavos r. sav.	12	2018-2019	8	2	25,00%	13,13
Joniškio r. sav.	6	2018-2019	5	1	20,00%	22,60
Jurbarko r. sav.	12	2018-2019	8	1	12,50%	21,00
Kaišiadorių r. sav.	8	2018-2019	6	2	33,33%	15,33
Kalvarijos sav.	5	2018-2019	5	2	40,00%	6,00
Kauno m. sav.	41	2018-2019	49	5	10,20%	11,12
Kauno r. sav.	12	2018-2019	7	1	14,29%	5,71
Kazlų Rūdos sav.	6	2018-2019	2	0	0,00%	4,50
Kėdainių r. sav.	14	2018-2019	12	2	16,67%	14,00
Kelmės r. sav.	13	2018-2019	18	2	11,11%	6,11
Klaipėdos m. sav.	28	2018-2019	25	2	8,00%	13,80
Klaipėdos r. sav.	17	2018-2019	21	7	33,33%	1,52
Kretingos r. sav.	11	2018-2019	17	0	0,00%	2,71
Kupiškio r. sav.	6	2018-2019	4	1	25,00%	0,00
Lazdijų r. sav.	10	2018-2019	10	3	30,00%	3,30
Marijampolės sav.	15	2018-2019	10	3	30,00%	9,30
Mažeikių r. sav.	10	2018-2019	10	2	20,00%	21,10
Molėtų r. sav.	7	2018-2019	2	0	0,00%	4,00
Pagėgių sav.	4	2018-2019	3	0	0,00%	2,33
Pakruojo r. sav.	7	2018-2019	4	1	25,00%	16,50
Palangos m. sav.	2	2018-2019	1	0	0,00%	0,00
Panevėžio m. sav.	19	2018-2019	17	3	17,65%	16,94
Panevėžio r. sav.	15	2018-2019	21	0	0,00%	2,62
Pasvalio r. sav.	7	2018-2019	6	1	16,67%	12,50
Plungės r. sav.	6	2018-2019	7	1	14,29%	8,70
Prienų r. sav.	10	2018-2019	6	3	50,00%	3,17
Radviliškio r. sav.	10	2018-2019	6	1	16,67%	2,83
Raseinių r. sav.	11	2018-2019	6	0	0,00%	18,00
Rietavo sav.	3	2018-2019	1	0	0,00%	8,00
Rokiškio r. sav.	5	2018-2019	7	2	28,57%	1,71

Šakių r. sav.	6	2018-2019	3	0	0,00%	14,67
Šalčininkų r. sav.	16	2018-2019	16	4	25,00%	7,94
Šiaulių m. sav.	26	2018-2019	39	5	12,82%	21,52
Šiaulių r. sav.	17	2018-2019	9	0	0,00%	8,22
Šilalės r. sav.	9	2018-2019	11	0	0,00%	3,00
Šilutės r. sav.	13	2018-2019	14	4	28,57%	8,36
Širvintų r. sav.	5	2018-2019	3	0	0,00%	15,33
Skuodo r. sav.	4	2018-2019	1	0	0,00%	34,00
Svenčionių r. sav.	6	2018-2019	6	0	0,00%	14,00
Tauragės r. sav.	12	2018-2019	8	2	25,00%	11,00
Telšių r. sav.	13	2018-2019	9	2	22,22%	16,56
Trakų r. sav.	12	2018-2019	11	4	36,36%	9,73
Ukmergės r. sav.	11	2018-2019	5	0	0,00%	24,20
Utenos r. sav.	10	2018-2019	5	0	0,00%	1,20
Varėnos r. sav.	10	2018-2019	8	0	0,00%	9,38
Vilkaviškio r. sav.	12	2018-2019	5	0	0,00%	1,80
Vilniaus m. sav.	76	2018-2019	73	5	6,85%	7,49
Vilniaus r. sav.	30	2018-2019	57	6	10,53%	7,00
Visagino sav.	3	2018-2019	3	0	0,00%	8,00
Zarasų r. sav.	4	2018-2019	2	0	0,00%	12,00
Suvestinė	678		631	89	14,10%	9,93

Be formaliojo išsilavinimo, labai svarbu, kiek karjeros specialistas skiria laiko turimų kompetencijų tobulinimui profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) srityje. 2018-2019 mokslo metais vidutinis kvalifikacijos kėlimui skirtų valandų skaičius išlieka panašus, kaip ankstesniais metais, 9,93 val. (dvejus ankstesnius mokslo metus kvalifikacijos kėlimo vidurkis 9,53 val. ir 9,81 val.). 2018 - 2019 m.m. netobulino kvalifikacijos arba nepateikė informacijos apie tai karjeros specialistai iš 344 mokyklų (50 proc. pateikusių mokyklų); ankstesniais metais šis procentas buvo 46 proc., 2016-2017 m.m. tokių buvo 42 proc., 2015-2016 m.m. 39 proc., 2014-2015 m.m. 19 proc. Taigi, nors bendras vidutinis kvalifikacijai kelti valandų skaičius kiek didėja, tačiau didėja skirtumas tarp specialistų, turinčių galimybę kelti kvalifikaciją arba jos neturinčių.

Lyginant duomenis pagal institucijos tipą, daugiau laiko kvalifikacijai tobulinti skyrė gimnazijų specialistai (atitinkamai 11,45 ir 11,29 ak. val. per metus), mažiausiai - pagrindinių mokyklų specialistai. (6 lentelė).

Virš 20 ak. val. kvalifikacijai tobulinti skyrė 6 savivaldybių mokyklos. Palangos ir Kupiškio raj. savivaldybių mokyklose specialistų kvalifikacijai tobulinti skiriamas laiko nebuvo. Likusių 80 proc. savivaldybių mokyklų vidutinis kvalifikacijos kėlimo valandų skaičius varijuoja tarp 1,5 – 12 val. (7 lentelė).

Šalies rodiklio “Vidutinis karjeros specialisto kvalifikacijai tobulinti panaudotų valandų skaičius” reikšmė 9,93 val. yra 4 kartus (kaip ir ankstesniais metais) mažesnė už Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijoje rekomenduojamą optimalų kvalifikacijos tobulinimo valandų skaičių mokytojams – 40 ak.val./m. (Žin., 2012, Nr. 62-3152).

Trečiasis rodiklis, iš vienos pusės susijęs su karjeros specialistų kompetencija, iš kitos – su specialistų kaita – “Karjeros specialistų, turinčių 2 m. ir mažesnę darbo patirtį, dalis”. Pirmieji profesinio orientavimo specialistai (profesijos patarėjai) Lietuvoje buvo parengti dar 2004 m. Šalies mokyklose 2018-2019 m. m. išlieka tendencija, kad daugiau nei 3 iš 10 karjeros specialistų buvo “naujokai” mokinių profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) srityje (tai sudaro beveik 30 proc.). Praėjusiais mokslo metais „naujų“ specialistų dalis buvo panaši tiek bendrojo ugdymo, tiek profesinio mokymo įstaigose. Ankstesniais 2017-2018 mokslo metais „naujų“ profesinėse mokyklose dalis buvo didesnė nei bendrojo ugdymo mokyklose (atitinkamai sudarė 50 ir 29 proc.). (8 lentelė).

8 lentelė. Karjeros specialistų darbo patirtis pagal institucijos grupę

Institucijos grupė	Mokslo metai	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Karjeros specialistų skaičius	Karjeros specialistų, turinčių 2 m. ir mažesnę darbo patirtį, skaičius	Karjeros specialistų, turinčių 2 m. ir mažesnę darbo patirtį, dalis
Bendrojo ugdymo mokykla	2018-2019	646	581	167	28,78%
Profesinio mokymo įstaiga	2018-2019	32	50	13	26,00%
Suvestinė	2018-2019	678	631	180	28.56%

**Karjeros specialistų darbo patirtis pagal institucijos grupę,
kaita 2012/2013 – 2018/2019 m.m.**

Institucijos grupė	Mokslo metai	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Karjeros specialistų skaičius	Karjeros specialistų, turinčių 2 m. ir mažesnę darbo patirtį, skaičius	Karjeros specialistų, turinčių 2 m. ir mažesnę darbo patirtį, dalis
Bendrojo ugdymo mokykla	2012-2013	759	1.037	682	65,77%
Profesinio mokymo įstaiga	2012-2013	81	127	98	77,17%
Bendrojo ugdymo mokykla	2013-2014	648	852	519	60,92%
Profesinio mokymo įstaiga	2013-2014	46	77	51	66,23%
Bendrojo ugdymo mokykla	2014-2015	694	773	305	39,46%
Profesinio mokymo įstaiga	2014-2015	46	60	28	46,67%
Bendrojo ugdymo mokykla	2015-2016	683	760	248	32,63%
Profesinio mokymo įstaiga	2015-2016	45	52	28	53,85%

Bendrojo ugdymo mokykla	2016-2017	493	460	157	34,17%
Profesinio mokymo įstaiga	2016-2017	35	55	22	40,00%
Bendrojo ugdymo mokykla	2017-2018	559	538	158	29,38%
Profesinio mokymo įstaiga	2017-2018	27	38	19	50,00%
Bendrojo ugdymo mokykla	2018-2019	646	581	167	28,78%
Profesinio mokymo įstaiga	2018-2019	32	50	13	26,00%

Analizuodami 2 m. ir mažesnę darbo patirtį turinčių karjeros specialistų pasiskirstymą pagal savivaldybes, pastebėjome, kad vien tik “nauji” karjeros specialistai su mažesne darbo patirtimi dirbo Akmenės r. ir Palangos m savivaldybėse. Didžiausias skaičius “naujų” specialistų, skaičiuojant absoliučiais skaičiais – Šiaulių m., Vilniaus m. (po 23 specialistus); didžiausias procentas “naujų” specialistų tarp visų specialistų Akmenės r., Palangos m., Kalvarijos sav., Kelmės r., Šiaulių m., savivaldybėse. (60-100 proc.). 11-os savivaldybių mokyklose „naujų“ karjeros specialistų nebuvo. (9 lentelė).

9 lentelė. Karjeros specialistų darbo patirtis pagal savivaldybes

Savivaldybė	Mokslo metai	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Karjeros specialistų skaičius	Karjeros specialistų, turinčių 2 m. ir mažesnę darbo patirtį, skaičius	Karjeros specialistų, turinčių 2 m. ir mažesnę darbo patirtį, dalis
Akmenės r. sav.	2018-2019	4	3	3	100,00%
Alytaus m. sav.	2018-2019	11	11	3	27,27%
Alytaus r. sav.	2018-2019	5	4	2	50,00%
Anykščių r. sav.	2018-2019	9	8	1	12,50%
Biržų r. sav.	2018-2019	10	5	2	40,00%
Druskininkų sav.	2018-2019	3	2	0	0,00%
Elektrėnų sav.	2018-2019	4	5	0	0,00%
Ignalinos r. sav.	2018-2019	5	1	0	0,00%
Jonavos r. sav.	2018-2019	12	8	2	25,00%
Joniškio r. sav.	2018-2019	6	5	1	20,00%
Jurbarko r. sav.	2018-2019	12	8	3	37,50%
Kaišiadorių r. sav.	2018-2019	8	6	3	50,00%
Kalvarijos sav.	2018-2019	5	5	4	80,00%
Kauno m. sav.	2018-2019	41	49	6	12,24%
Kauno r. sav.	2018-2019	12	7	1	14,29%
Kazlų Rūdos sav.	2018-2019	6	2	2	100,00%
Kėdainių r. sav.	2018-2019	14	12	5	41,67%
Kelmės r. sav.	2018-2019	13	18	12	66,67%
Klaipėdos m. sav.	2018-2019	28	25	4	16,00%
Klaipėdos r. sav.	2018-2019	17	21	1	4,76%
Kretingos r. sav.	2018-2019	11	17	1	5,88%
Kupiškio r. sav.	2018-2019	6	4	1	25,00%
Lazdijų r. sav.	2018-2019	10	10	3	30,00%

Marijampolės sav.	2018-2019	15	10	3	30,00%
Mažeikių r. sav.	2018-2019	10	10	5,2	52,00%
Molėtų r. sav.	2018-2019	7	2	0	0,00%
Pagėgių sav.	2018-2019	4	3	0	0,00%
Pakruojo r. sav.	2018-2019	7	4	2	50,00%
Palangos m. sav.	2018-2019	2	1	1	100,00%
Panevėžio m. sav.	2018-2019	19	17	8	47,06%
Panevėžio r. sav.	2018-2019	15	21	4	19,05%
Pasvalio r. sav.	2018-2019	7	6	1	16,67%
Plungės r. sav.	2018-2019	6	7	2	28,57%
Prienų r. sav.	2018-2019	10	6	1	16,67%
Radviliškio r. sav.	2018-2019	10	6	2	33,33%
Raseinių r. sav.	2018-2019	11	6	0	0,00%
Rietavo sav.	2018-2019	3	1	0	0,00%
Rokiškio r. sav.	2018-2019	5	7	1	14,29%
Šakių r. sav.	2018-2019	6	3	0	0,00%
Šalčininkų r. sav.	2018-2019	16	16	5	31,25%
Šiaulių m. sav.	2018-2019	26	39	23	58,97%
Šiaulių r. sav.	2018-2019	17	9	1	11,11%
Šilalės r. sav.	2018-2019	9	11	5	45,45%
Šilutės r. sav.	2018-2019	13	14	5	35,71%
Širvintų r. sav.	2018-2019	5	3	1	33,33%
Skuodo r. sav.	2018-2019	4	1	0	0,00%
Švenčionių r. sav.	2018-2019	6	6	1	16,67%
Tauragės r. sav.	2018-2019	12	8	2	25,00%
Telšių r. sav.	2018-2019	13	9	4	44,44%
Trakų r. sav.	2018-2019	12	11	5	45,45%
Ukmergės r. sav.	2018-2019	11	5	1	20,00%
Utenos r. sav.	2018-2019	10	5	1	20,00%
Varėnos r. sav.	2018-2019	10	8	2	25,00%
Vilkaviškio r. sav.	2018-2019	12	5	2	40,00%
Vilniaus m. sav.	2018-2019	76	73	23	31,51%
Vilniaus r. sav.	2018-2019	30	57	9	15,79%
Visagino sav.	2018-2019	3	3	0	0,00%
Zarasų r. sav.	2018-2019	4	2	0	0,00%
Suvestinė	2018-2019	678	631	180,2	28,56%

Apibendrinus duomenis, galime matyti, kad praėjusiais metais Lietuvos mokyklų karjeros specialistams skirtingose savivaldybėse dėl vienokių ar kitokių priežasčių buvo sudarytos nevienodos galimybės tobulinti savo ugdymo karjerai kompetencijas kvalifikacijos tobulinimo renginiuose. Apie 14 proc. specialistų buvo įgiję specializuotą aukštąjį išsilavinimą ir didesnę dalis (apie 71 proc.) turėjo 2 m. ir didesnę darbo patirtį (atitinkamai 2017-2018 m.m. specializuotą aukštąjį išsilavinimą turėjo 15 proc. ir daugiau nei 2 metų darbo patirtį 69 proc. karjeros specialistų).

3.4. Kaip sudaromos sąlygos mokiniams įgyti karjeros kompetencijų

Siekdami įvertinti, kaip sudaromos sąlygos mokiniams įgyti karjeros kompetencijų, turėtume išklausti profesinio orientavimo paslaugų gavėjų (mokinių) nuomonę apie paslaugų ir mokymo(si) metodinių priemonių prieinamumą, kokybę ir kt. Tam reikalingas nešališkas, objektyvus, reprezentatyvus mokinių nuomonės tyrimas.

Šiai dienai mokinių karjeros kompetencijų ugdymo sąlygas galime vertinti analizuodami profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų finansavimą ir šių paslaugų pobūdį atspindinčius rodiklius.

Vienas mokinių profesinio orientavimo **finansavimo** stebėsenos srities rodiklis (“Vienam karjeros specialisto etatui tenkantis mokinių skaičius”) buvo išanalizuotas šios ataskaitos skyriuje “Profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų tiekėjų tinklo išdėstymas”. Antro finansinį indėlį į profesinio orientavimo sistemą nusakančio rodiklio “Vidutinės vienam mokiniui tekusios profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) lėšos” reikšmę sudaro 2018-2019 mokslo metais mokinių pažintinei veiklai ir profesiniam orientavimui arba tik profesiniam orientavimui panaudotų mokinio krepšelio lėšų suma.

Remiantis UKSIS duomenimis, bendra profesinio orientavimo lėšų suma (mokinių pažintinei veiklai ir profesiniam orientavimui arba tik profesiniam orientavimui panaudotų mokinio krepšelio lėšų suma) praėjusiais mokslo metais buvo 396 058 eur (arba 1,73 eur vienam mokiniui) (atitinkamai 2017-2018 m.m. 259 tūkst. eurų (taip pat 1,09 eur vienam mokiniui). Matome, kad lyginant su keleriais ankstesniais metais, vidutinės vienam mokiniui tekusios profesinio orientavimo lėšos padidėjusios apie 60 proc.

Praėjusiais mokslo metais mokyklos pagal savivaldybes panaudotojo nuo 0,35 eur (Rokiškio r. sav.) iki 7,17 eur (Anykščių r. sav.). (2017-2018 m.m. panaudotos lėšos sudarė 0 – 4,96 eur) eurų profesinio orientavimo lėšų vienam mokiniui). Pusės savivaldybių mokyklose, įskaitant didžiuosius miestus Vilnių, Kauną, Klaipėdą, profesiniam orientavimui panaudotos lėšos nesiekė šalies vidurkio, t.y. 1,73 eur.

Remiantis turimais duomenimis ir palyginus šalies investicijas į profesinį orientavimą pagal institucijos grupę, galime matyti, kad 2018-2019 m.m. vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui teko vidutiniškai 1,75 eur lėšų, profesinio mokymo įstaigos mokiniui 1,56 eur lėšų per metus. 2017-2018 m.m. šis skirtumas buvo ryškesnis, atitinkamai 1,15 ir 0,69 eur. (2016-2017 m.m. šios lėšos buvo lygios, 2015-2016 m. profesinio mokymo įstaigose buvo skiriama nežymiai

daugiau lėšų nei bendrojo ugdymo, 2014-2015 m.m. vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui buvo dvigubai daugiau lėšų negu vienam profesinio mokymo įstaigos mokiniui) (10 lentelė).

Žvelgiant į mokinių profesinio orientavimo finansavimo kaitą per septynerius mokslo metus nuo 2012-2013 m.m., buvo stebimas lėšų, skiriamų vieno mokinio profesiniam orientavimui, mažėjimas tiek bendrojo ugdymo įstaigose, tiek profesinio mokymo įstaigose, kuris paskutinius ketverius metus bendrojo ugdymo mokyklose stabilizavosi apie 1,1 eur., su padidėjimu praėjusiais mokslo metais iki 1,75 euro, o profesinio mokymo įstaigose šie svyravimai didesni. (10 lentelė).

10 lentelė. Mokinių profesinio orientavimo finansavimas pagal institucijos grupę

Institucijos grupė	Mokslo metai	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Bendra profesinio orientavimo lėšų suma	Mokinių skaičius	Vidutinės vienam mokiniui tekusios profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) lėšos
Bendrojo ugdymo mokykla	2018-2019	646	349031,05	199.685	1,75
Profesinio mokymo įstaiga	2018-2019	32	47027,72	30.186	1,56
Suvestinė	2018-2019	678	396058,77	229.388	1,73

Mokinių profesinio orientavimo finansavimas pagal institucijos grupę, kaita 2012/2013 – 2018/2019 m.m.

Institucijos grupė	Mokslo metai	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Bendra profesinio orientavimo lėšų suma	Mokinių skaičius	Vidutinės vienam mokiniui tekusios profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) lėšos
Bendrojo ugdymo mokykla	2012-2013	759	6110130,56	254.795	23,98
Bendrojo ugdymo mokykla	2013-2014	648	1184780,12	242.932	4,88
Bendrojo ugdymo mokykla	2014-2015	694	273386,88	231.200	1,18
Bendrojo ugdymo mokykla	2015-2016	683	248078,85	221.041	1,12
Bendrojo ugdymo mokykla	2016-2017	493	229704,69	212.395	1,08
Bendrojo ugdymo mokykla	2017-2018	559	236321,38	204.728	1,15
Bendrojo ugdymo mokykla	2018-2019	646	349031,05	199.685	1,75
Profesinio mokymo įstaiga	2012-2013	81	1310960,39	40.046	32,74
Profesinio mokymo įstaiga	2013-2014	46	221219,04	39.620	5,58
Profesinio mokymo įstaiga	2014-2015	46	22560,89	38.536	0,59
Profesinio mokymo įstaiga	2015-2016	45	43330,84	37.483	1,16
Profesinio mokymo įstaiga	2016-2017	35	39712,20	36.818	1,08
Profesinio mokymo įstaiga	2017-2018	27	22969,08	33.121	0,69
Profesinio mokymo įstaiga	2018-2019	32	47027,72	30.186	1,56

Analizuodami finansinį indėlį į mokinių ugdymą karjerai pagal savivaldybes, pastebėjome, kad 2018-2019 m. m. šalies vidurkio (1,73 Eur), kaip ir ankstesnius ketverius mokslo metus, nesiekė pusėje savivaldybių. Didžiausia lėšų suma absoliučiais skaičiais, suprantama, buvo panaudota didžiuosiuose šalies miestuose – Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, tačiau lėšos, skiriamos vienam mokiniui čia nesiekė šalies vidurkio (10 ir 11 lentelės).

11 lentelė. Mokinių profesinio orientavimo finansavimas pagal savivaldybes

Savivaldybė	Mokslo metai	Duomenis UKSIS sistemai pateikusių mokyklų skaičius	Bendra profesinio orientavimo lėšų suma	Mokinių skaičius	Vidutinės vienam mokiniui tekusios profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) lėšos
Anykščių r. sav.	2018-2019	9	11518,30	1.607	7,17
Rietavo sav.	2018-2019	3	2578,40	574	4,49
Alytaus m. sav.	2018-2019	11	24269,36	5.653	4,29
Telšių r. sav.	2018-2019	13	13903,50	3.440	4,04
Kaišiadorių r. sav.	2018-2019	8	9197,48	2.741	3,36
Kalvarijos sav.	2018-2019	5	2494,58	880	2,83
Šalčininkų r. sav.	2018-2019	16	6789,49	2.484	2,73
Jonavos r. sav.	2018-2019	12	10041,99	3.748	2,68
Pagėgių sav.	2018-2019	4	1476,20	551	2,68
Kretingos r. sav.	2018-2019	11	8259,00	3.193	2,59
Kėdainių r. sav.	2018-2019	14	10199,60	4.047	2,52
Šiaulių m. sav.	2018-2019	26	24032,41	9.678	2,48
Plungės r. sav.	2018-2019	6	7306,53	2.954	2,47
Ukmergės r. sav.	2018-2019	11	7010,82	2.835	2,47
Mažeikių r. sav.	2018-2019	10	10092,28	4.532	2,23
Panevėžio m. sav.	2018-2019	19	17858,57	8.242	2,17
Trakų r. sav.	2018-2019	12	5349,86	2.551	2,10
Lazdijų r. sav.	2018-2019	10	3412,51	1.666	2,05
Šilalės r. sav.	2018-2019	9	4002,00	1.989	2,01
Pasvalio r. sav.	2018-2019	7	3892,80	1.980	1,97
Kelmės r. sav.	2018-2019	13	4309,51	2.258	1,91
Kupiškio r. sav.	2018-2019	6	2927,90	1.535	1,91
Varėnos r. sav.	2018-2019	10	2776,00	1.474	1,88
Švenčionių r. sav.	2018-2019	6	3565,40	1.899	1,88
Visagino sav.	2018-2019	3	2936,00	1.578	1,86
Zarasų r. sav.	2018-2019	4	2220,00	1.235	1,80
Radviliškio r. sav.	2018-2019	10	5260,36	2.966	1,77
Klaipėdos r. sav.	2018-2019	17	5025,32	2.888	1,74
Panevėžio r. sav.	2018-2019	15	3000,68	1.887	1,59
Vilniaus m. sav.	2018-2019	76	67901,55	43.182	1,57
Druskininkų sav.	2018-2019	3	2012,00	1.308	1,54
Akmenės r. sav.	2018-2019	4	2720,18	1.774	1,53
Tauragės r. sav.	2018-2019	12	4917,26	3.207	1,53
Vilkaviškio r. sav.	2018-2019	12	4515,43	2.984	1,51

Šiaulių r. sav.	2018-2019	17	3628,00	2.406	1,51
Raseinių r. sav.	2018-2019	11	3814,20	2.653	1,44
Kazlų Rūdos sav.	2018-2019	6	1100,00	799	1,38
Marijampolės sav.	2018-2019	15	6997,61	5.117	1,37
Klaipėdos m. sav.	2018-2019	28	19312,36	14.304	1,35
Jurbarko r. sav.	2018-2019	12	2722,83	2.146	1,27
Ignalinos r. sav.	2018-2019	5	1098,46	868	1,27
Molėtų r. sav.	2018-2019	7	1598,00	1.301	1,23
Pakruojo r. sav.	2018-2019	7	1775,00	1.502	1,18
Utenos r. sav.	2018-2019	10	3209,20	2.827	1,14
Prienų r. sav.	2018-2019	10	1772,16	1.687	1,05
Širvintų r. sav.	2018-2019	5	1111,78	1.091	1,02
Kauno m. sav.	2018-2019	41	28040,70	28.504	0,98
Vilniaus r. sav.	2018-2019	30	5580,50	5.936	0,94
Kauno r. sav.	2018-2019	12	5261,40	5.732	0,92
Šakių r. sav.	2018-2019	6	2029,00	2.249	0,90
Joniškio r. sav.	2018-2019	6	1553,83	1.732	0,90
Alytaus r. sav.	2018-2019	5	1243,56	1.465	0,85
Biržų r. sav.	2018-2019	10	1782,30	2.284	0,78
Palangos m. sav.	2018-2019	2	498,58	747	0,67
Šilutės r. sav.	2018-2019	13	1782,08	3.404	0,52
Skuodo r. sav.	2018-2019	4	614,00	1.233	0,50
Elektrėnų sav.	2018-2019	4	912,95	2.221	0,41
Rokiškio r. sav.	2018-2019	5	847,00	2.390	0,35
Birštono sav.	2018-2019		nepateikė	348	nepateikė
Neringos sav.	2018-2019		nepateikė	80	nepateikė
Suvestinė		678	396058,77	229.388	1,73

Reikia pripažinti, kad UKSIS duomenų teikėjams kyla sunkumų teikiant informaciją apie profesiniam orientavimui panaudotas lėšas. Panaudotų lėšų duomenimis disponuoja mokyklų buhalterijos, kurios apskaitai naudoja kalendorinius metus; skaičiavimą taip pat komplikuoja į vieną mokinio krepšelio „eilutę“ sujungtos lėšos mokinių pažintinei veiklai ir mokinių profesiniam orientavimui (kartais ir neformaliajam švietimui). Taip pat, vykstant bendrojo ir profesinio ugdymo įstaigų reformai, mokykloms susijungiant, duomenys apie panaudotas lėšas atsiduria archyvuose, ir UKSIS duomenų teikimo metu ne visuomet prieinami karjeros specialistams.

Šalies mokyklose vyraujantį teikiamų **profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų pobūdį** atskleidžia trys rodikliai, atspindintys mokinių poreikį rinktis individualias arba teikiamas mokinių grupėje karjeros paslaugas savo mokykloje arba už mokyklos ribų ir mokyklos galimybes užtikrinti šių paslaugų prieinamumą bei tarpinstitucinio bendradarbiavimo galimybes (tai paslaugas gavusių mokinių skaičiai).

Stebėsenos duomenys per septynerius mokslo metus rodo, kad 2012 - 2013 mokslo metais bent vieną individualią profesinio orientavimo (karjeros) konsultaciją gavo 30 proc. mokinių, bent vieną profesinio orientavimo (karjeros) paslaugą grupėje (grupinė konsultacija, seminaras, klasės valandėlė, karjeros pamoka ir kt.) gavo 69 proc. mokinių. Profesinio mokymo įstaigose individualiai konsultavosi kiek didesnę dalis mokinių (34 proc.) negu bendrojo ugdymo mokyklose (29 proc.).

Karjeros paslaugos mokinių grupėje pasiekė didesnę dalį bendrojo ugdymo mokyklų mokinių (71 proc.) negu profesinio mokymo įstaigų mokinius (55 proc.).

2013-2014 mokslo metais karjeros paslaugų prieinamumas (ypač grupinių konsultacijų, seminarų, klasės valandėlių, karjeros pamokų) buvo mažesnis – individualią konsultaciją gavo 26 proc. mokinių, paslaugą grupėje gavo 54 proc. mokinių. Ypač sumažėjo profesinio mokymo įstaigų mokinių, gavusių karjeros paslaugų, dalis.

2014-2015 mokslo metais karjeros paslaugų prieinamumas buvo beveik toks pat, kaip ankstesniais metais (individualią konsultaciją gavo 26 proc. mokinių, paslaugą grupėje gavo 53 proc. mokinių), tačiau dar labiau sumažėjo profesinio mokymo įstaigų mokinių, gavusių karjeros paslaugų, dalis.

2015-2016 mokslo metais mokinių, gavusių profesinio orientavimo paslaugų grupėje procentas liko toks pat, bet 6 proc. padidėjo mokinių skaičius, gavusių paslaugų grupėje profesinio mokymo įstaigose; 2 procentais padaugėjo mokinių, gavusių individualių profesinio orientavimo paslaugų bendrojo ugdymo mokykloje, o profesinio mokymo įstaigose tokių mokinių padaugėjo beveik 7 proc.

2016-2017 mokslo metais, lyginant su 2015-2016 m.m., sumažėjo mokinių, gavusių profesinio orientavimo paslaugų grupėje savo mokykloje: profesinio mokymo įstaigose kiek daugiau nei 3 proc., o bendrojo ugdymo mokyklose net 13 proc.; gavusių individualių paslaugų savo mokykloje: profesinio mokymo įstaigose sumažėjo 7 proc, bendrojo ugdymo įstaigose sumažėjo 5 proc. Žvelgiant į individualių ir grupinių paslaugų teikimo retrospektyvą, bendrojo ugdymo įstaigose buvo ryškiausias sumažėjimas per penkerius mokslo metus.

2017 – 2018 mokslo metais stebimas nežymus mokinių, gavusių profesinio orientavimo paslaugų mokykloje (tiek individualių, tiek grupėse) padidėjimas. Individualių profesinio orientavimo paslaugų savo mokykloje gavo kiek daugiau kaip 25 proc mokinių (2016-2017 m.m. buvo 3 procentais mažiau), paslaugų grupėse savo mokyklose gavo daugiau kaip 48 proc. mokinių

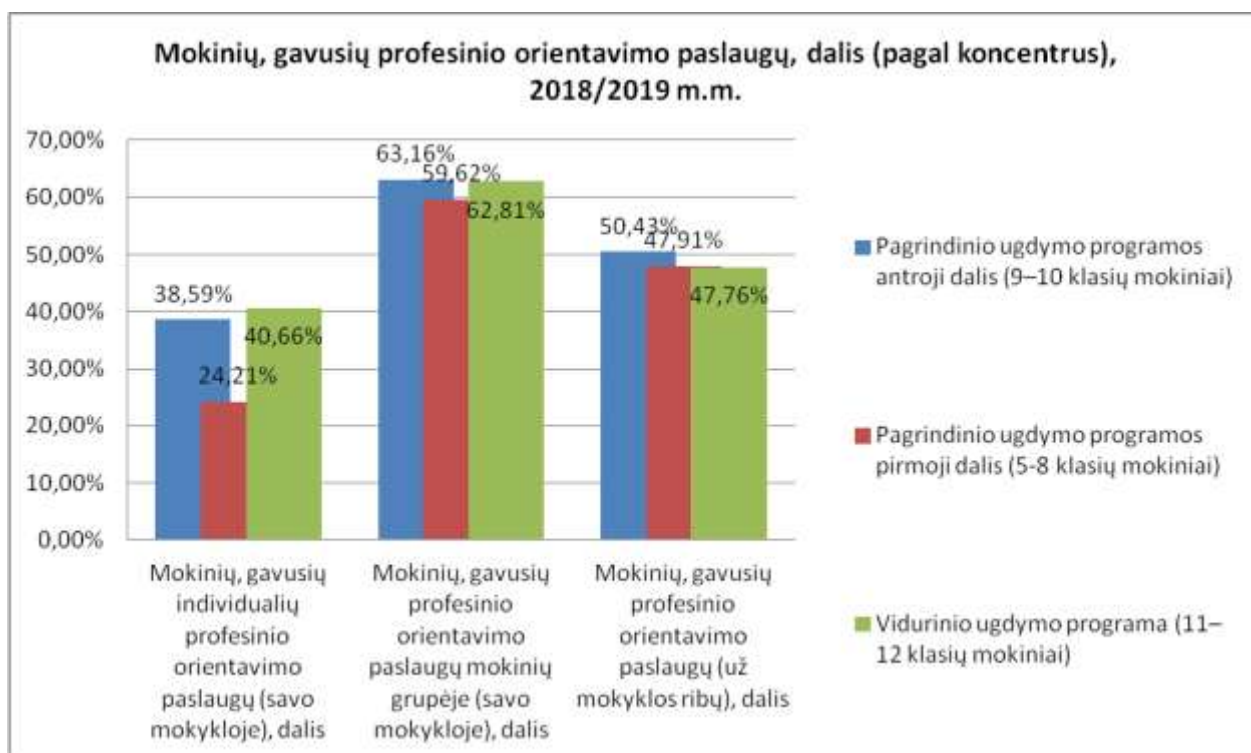
(2016-2017 m.m. buvo 5 procentais mažiau). Atkreiptinas dėmesys, kad paslaugų prieinamumą pagal institucijos grupę tendencijos nevienodos: bendrojo ugdymo mokyklose šie rodikliai, kritę ankstesniais metais, 2017-2018 m.m. pagerėjo apie 5 proc., bet profesinių mokymo įstaigų rodikliai nežymiai (1-2 proc.) prastėja toliau.

2018-2019 mokslo metais mokinių, gavusių individualių profesinio orientavimo paslaugų savo mokykloje buvo 30,76% (bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigose atitinkamai 31,64 ir 24,41 %). Gavusių paslaugų grupėje (savo mokykloje) buvo 57,27 % (bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigose atitinkamai 61,24 ir 30,06 % (12 lentelė).

12 lentelė. Profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų prieinamumas pagal institucijos grupę ir metus

Institucijos grupė	Mokslo metai	Mokinių, gavusių individualių profesinio orientavimo paslaugų (savo mokykloje), dalis	Mokinių, gavusių profesinio orientavimo paslaugų mokinių grupėje (savo mokykloje), dalis
Bendrojo ugdymo mokykla	2018-2019	31,64%	61,24%
Profesinio mokymo įstaiga	2018-2019	24,41%	30,06%
Suvestinė		30,76%	57,27%
Profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų prieinamumas pagal institucijos grupę ir metus, kaita 2012/2013 – 2018/2019 m.m.			
Institucijos grupė	Mokslo metai	Mokinių, gavusių individualių profesinio orientavimo paslaugų (savo mokykloje), dalis	Mokinių, gavusių profesinio orientavimo paslaugų mokinių grupėje (savo mokykloje), dalis
Bendrojo ugdymo mokykla	2012-2013	30,22%	74,39%
Bendrojo ugdymo mokykla	2013-2014	29,63%	62,40%
Bendrojo ugdymo mokykla	2014-2015	27,74%	58,64%
Bendrojo ugdymo mokykla	2015-2016	29,75%	58,81%
Bendrojo ugdymo mokykla	2016-2017	22,66%	45,51%
Bendrojo ugdymo mokykla	2017-2018	26,55%	52,03%
Bendrojo ugdymo mokykla	2018-2019	31,64%	61,24%
Profesinio mokymo įstaiga	2012-2013	34,21%	55,13%
Profesinio mokymo įstaiga	2013-2014	21,31%	31,37%
Profesinio mokymo įstaiga	2014-2015	18,96%	27,02%
Profesinio mokymo įstaiga	2015-2016	27,36%	32,25%
Profesinio mokymo įstaiga	2016-2017	20,48%	28,96%
Profesinio mokymo įstaiga	2017-2018	19,31%	26,34%
Profesinio mokymo įstaiga	2018-2019	24,41%	30,06%

Pagrindiniai tiek individualių, tiek grupinių karjeros paslaugų gavėjai visose septyniuose mokinių grupėse 2018-2019 mokslo metais, kaip ir ankstesniais metais, buvo 9-10 klasių ir 11-12 klasių mokiniai. Apie 38 proc. 9-10 klasių mokinių gavo bent vieną individualią konsultaciją ir apie 63 proc. šių klasių mokinių gavo bent vieną karjeros paslaugą grupėje savo mokykloje, ir 50 proc. mokinių gavo profesinio orientavimo paslaugų už mokyklos ribų. Apie 40 proc. vidurinio ugdymo 11-12 klasių mokinių gavo individualių ir 48 proc. grupinių profesinio orientavimo paslaugų savo mokykloje bei 45 proc. už mokyklos ribų. Individualiomis karjeros paslaugomis mažiausiai naudojami 5-8 klasių mokiniai ir profesinio mokymo programų, skirtų turintiems bei siekianties įsigyti vidurinį išsilavinimą, dalyviai (22-24 proc.). Profesinio mokymo programų, skirtų turintiems bei siekianties įsigyti vidurinį išsilavinimą, dalyviai taip pat mažiausiai gavo profesinio orientavimo paslaugų už mokyklos ribų. (12 ir 13 lentelė, 4 pav.)

4 pav.

13 lentelė. Profesinio orientavimo paslaugų gavėjai (pagal mokinių grupes), 2012-2019m. m.

Mokslo metai	Mokinių koncentras	Mokinių, gavusių individualių profesinio orientavimo paslaugų (savo mokykloje), dalis	Mokinių, gavusių profesinio orientavimo paslaugų mokinių grupėje (savo mokykloje), dalis	Mokinių, gavusių profesinio orientavimo paslaugų (už mokyklos ribų), dalis
2012-2013	Pagrindinio ugdymo programos pirmoji dalis (5-8 klasių mokiniai)	17,02%	69,06%	35,07%
2013-2014		21,06%	59,16%	35,39%
2014-2015		19,38%	55,83%	44,53%
2015-2016		21,77%	54,68%	41,98%
2016-2017		16,63%	43,14%	33,57%
2017-2018		19,67%	50,09%	40,81%
2018-2019		24,21%	59,62%	47,91%
2012-2013	Pagrindinio ugdymo programos antroji dalis (9-10 klasių mokiniai)	40,13%	76,36%	43,94%
2013-2014		34,94%	62,87%	41,67%
2014-2015		34,32%	61,72%	47,38%
2015-2016		35,59%	61,57%	46,89%
2016-2017		27,79%	47,95%	34,98%
2017-2018		32,36%	52,48%	41,55%
2018-2019		38,59%	63,16%	50,43%
2012-2013	Vidurinio ugdymo programa (11-12 klasių mokiniai)	42,92%	76,28%	43,50%
2013-2014		35,98%	60,97%	38,10%
2014-2015		36,02%	60,14%	44,41%
2015-2016		38,02%	61,18%	46,09%
2016-2017		28,11%	46,64%	33,62%
2017-2018		33,38%	53,34%	39,29%
2018-2019		40,66%	62,81%	48,51%
2012-2013	Profesinio mokymo programa, skirta asmenims, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti tik kvalifikaciją	37,82%	42,77%	34,85%
2013-2014		11,28%	19,25%	17,26%
2014-2015		13,67%	31,10%	25,20%
2015-2016		22,34%	25,89%	24,11%
2016-2017		11,18%	9,97%	9,06%
2017-2018		18,58%	18,58%	14,53%
2018-2019		50,19%	48,69%	45,69%
2012-2013	Profesinio mokymo programa, skirta asmenims, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems kartu su kvalifikacija įgyti ir vidurinį išsilavinimą	34,79%	57,71%	40,48%
2013-2014		25,18%	36,57%	23,68%
2014-2015		17,95%	30,08%	22,65%
2015-2016		24,95%	30,52%	26,19%
2016-2017		18,75%	29,23%	25,12%
2017-2018		17,91%	24,85%	19,45%
2018-2019		22,47%	28,77%	22,12%
2012-2013	Profesinio mokymo programa, skirta asmenims, turintiems vidurinį išsilavinimą	33,96%	54,61%	40,39%
2013-2014		18,37%	26,00%	18,02%
2014-2015		19,11%	21,22%	17,31%
2015-2016		29,78%	35,30%	32,33%
2016-2017		22,48%	29,30%	26,35%
2017-2018		20,36%	29,46%	20,67%
2018-2019		24,02%	30,27%	22,07%

2012-2013	Profesinio mokymo programa, skirta asmenims, neturintiems pagrindinio išsilavinimo	35,04%	52,15%	30,37%
2013-2014		20,92%	30,00%	14,99%
2014-2015		23,35%	28,83%	21,20%
2015-2016		31,15%	31,85%	22,11%
2016-2017		22,60%	28,47%	21,51%
2017-2018		22,33%	25,19%	21,74%
2018-2019		32,59%	35,09%	28,95%

Profesinio orientavimo paslaugų gavėjų (pagal mokinių grupes) kaita per septynerius mokslo metus rodo, kad nuo 2017-2018 m.m. šiek tiek kiek pagerėjo situacija bendrojo lavinimo mokyklose, lyginant su 2016-2017 m.m. ir ryškiai pagerėjo asmenų, turinčių pagrindinį išsilavinimą ir siekiančių įgyti tik kvalifikaciją, atžvilgiu (13 lentelė).

Palyginus pagal savivaldybes, didžiausia dalis mokinių (virš 70 proc.), praėjusiais mokslo metais gavusių **individualių karjeros konsultacijų** savo mokykloje, buvo Panevėžio r. ir Kazlų Rūdos sav., mažiausia – Palangos m., Visagino sav., Rietavo sav. (4-5 proc.). Šalies vidurkio 30,67 proc. (ankstesniais metais 25,61 proc.) nesiekė apie 33 proc. savivaldybių.

Didžiausia dalis mokinių, bent kartą gavusių profesinio orientavimo paslaugų mokinių **grupėje savo mokykloje** (80 ir daugiau proc.), buvo Ignalinos r., Kalvarijos sav., Kazlų Rūdos sav., Lazdijų r., Panevėžio r., Raseinių r., Širvintų r., Tauragės r. savivaldybėse. Mažiausia dalis tenka Palangos m. (8 proc.) savivaldybėje (14 lentelė).

14lentelė. Profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų prieinamumas pagal savivaldybes

Mokslo metai	Savivaldybė	Mokinių, gavusių individualių profesinio orientavimo paslaugų (savo mokykloje), dalis	Mokinių, gavusių profesinio orientavimo paslaugų mokinių grupėje (savo mokykloje), dalis	Mokinių, gavusių profesinio orientavimo paslaugų (už mokyklos ribų), dalis
2018-2019	Akmenės r. sav.	14,49%	39,46%	19,90%
2018-2019	Alytaus m. sav.	33,10%	75,75%	66,51%
2018-2019	Alytaus r. sav.	18,23%	48,26%	32,15%
2018-2019	Anykščių r. sav.	41,75%	68,39%	42,07%
2018-2019	Birštono sav.		Nepateikė duomenų	
2018-2019	Biržų r. sav.	15,59%	47,33%	37,87%
2018-2019	Druskininkų sav.	34,25%	38,61%	31,73%
2018-2019	Elektrėnų sav.	16,93%	56,01%	30,80%
2018-2019	Ignalinos r. sav.	32,26%	89,17%	36,52%
2018-2019	Jonavos r. sav.	22,39%	62,83%	39,54%

2018-2019	Joniškio r. sav.	27,89%	41,28%	37,36%
2018-2019	Jurbarko r. sav.	46,23%	65,47%	43,34%
2018-2019	Kaišiadorių r. sav.	42,36%	52,46%	35,72%
2018-2019	Kalvarijos sav.	39,89%	80,00%	81,02%
2018-2019	Kauno m. sav.	27,97%	44,51%	41,89%
2018-2019	Kauno r. sav.	24,34%	38,28%	25,26%
2018-2019	Kazlų Rūdos sav.	71,59%	89,86%	91,36%
2018-2019	Kėdainių r. sav.	22,76%	52,43%	47,20%
2018-2019	Kelmės r. sav.	49,38%	73,74%	58,95%
2018-2019	Klaipėdos m. sav.	25,31%	54,94%	45,64%
2018-2019	Klaipėdos r. sav.	29,81%	67,24%	39,89%
2018-2019	Kretingos r. sav.	38,37%	54,15%	31,85%
2018-2019	Kupiškio r. sav.	23,78%	63,52%	47,04%
2018-2019	Lazdijų r. sav.	33,55%	80,19%	41,30%
2018-2019	Marijampolės sav.	24,06%	64,69%	36,10%
2018-2019	Mažeikių r. sav.	47,26%	61,28%	51,19%
2018-2019	Molėtų r. sav.	33,28%	42,43%	50,65%
2018-2019	Neringos sav.		Nepateikė duomenų	
2018-2019	Pagėgių sav.	58,44%	68,24%	63,16%
2018-2019	Pakruojo r. sav.	26,50%	61,19%	51,66%
2018-2019	Palangos m. sav.	4,82%	7,76%	13,79%
2018-2019	Panevėžio m. sav.	51,32%	73,31%	67,00%
2018-2019	Panevėžio r. sav.	78,27%	84,84%	74,72%
2018-2019	Pasvalio r. sav.	33,64%	62,63%	39,85%
2018-2019	Plungės r. sav.	29,01%	75,52%	58,50%
2018-2019	Prienų r. sav.	36,69%	65,38%	39,42%
2018-2019	Radviliškio r. sav.	31,32%	59,10%	37,90%
2018-2019	Raseinių r. sav.	30,31%	81,12%	63,55%
2018-2019	Rietavo sav.	5,40%	63,07%	55,23%
2018-2019	Rokiškio r. sav.	17,66%	24,69%	19,08%
2018-2019	Skuodo r. sav.	35,28%	35,52%	35,36%
2018-2019	Šakių r. sav.	22,28%	32,99%	25,92%
2018-2019	Šalčininkų r. sav.	45,65%	70,61%	50,89%
2018-2019	Šiaulių m. sav.	34,17%	64,11%	58,65%
2018-2019	Šiaulių r. sav.	39,90%	56,48%	50,71%
2018-2019	Šilalės r. sav.	46,35%	74,06%	66,01%
2018-2019	Šilutės r. sav.	36,93%	68,86%	51,91%
2018-2019	Širvintų r. sav.	62,69%	87,17%	49,31%
2018-2019	Švenčionių r. sav.	47,92%	65,77%	69,30%
2018-2019	Tauragės r. sav.	57,90%	83,10%	66,04%
2018-2019	Telšių r. sav.	36,69%	57,18%	50,20%
2018-2019	Trakų r. sav.	48,49%	67,11%	60,17%
2018-2019	Ukmergės r. sav.	24,20%	49,49%	39,89%
2018-2019	Utenos r. sav.	49,03%	92,18%	62,33%
2018-2019	Varėnos r. sav.	50,47%	70,49%	58,28%
2018-2019	Vilkaviškio r. sav.	36,33%	68,20%	40,11%
2018-2019	Vilniaus m. sav.	18,16%	50,40%	37,84%
2018-2019	Vilniaus r. sav.	42,42%	63,51%	47,71%
2018-2019	Visagino sav.	3,93%	14,64%	23,51%
2018-2019	Zarasų r. sav.	16,60%	28,66%	27,21%
Suvestinė		30,76%	57,27%	45,26%

Rodiklis "Mokinių, gavusių profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų (už mokyklos ribų), dalis" atspindi mokinių poreikį tobulinti karjeros kompetencijas kitoje įstaigoje, mokyklos sudaromas sąlygas mokiniams gauti informaciją apie mokymosi ir darbo galimybes pasitelkiant profesinio veiklinimo vizitus, ekskursijas, susitikimus su švietimo įstaigų atstovais, darbdaviais ir kitais asmenimis, taip pat ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo galimybes. Šis rodiklis gali rodyti ne tik mokyklos bendradarbiavimo ryšius su kitomis įstaigomis profesinio orientavimo srityje, bet ir finansines (pvz., transporto naudojimo) galimybes. Praėjusiais mokslo metais 45,26 proc., arba 7 proc. daugiau mokinių, nei ankstesniais metais, bent kartą dalyvavo mokyklos suorganizuotoje išvykoje, siekdami patobulinti savo karjeros žinias, gebėjimus ir nuostatas (vizitas į įmonę, jaunimo darbo centrą, kitą mokymo įstaigą, studijų parodą, atvirų durų dienas, individuali ar grupinė konsultacija, seminaras, profesijos pristatymas ir kt.). (Atitinkamai 2017-2018 m.m. buvo 38, 25 proc.). Bendrojo ugdymo 9-10 klasių, 11-12 klasių ir 5-8 klasių mokiniai bei profesinių programų mokiniai, turintys pagrindinį išsilavinimą ir siekiantys įgyti tik kvalifikaciją sudarė didžiausią dalį (apie 48 proc) gavusių karjeros paslaugų už mokyklos ribų. Mažiausią dalį – apie 22 proc. sudarė besimokantys pagal profesinio mokymo programas, skirtas asmenims, turintiems vidurinį išsilavinimą ir turintiems pagrindinį ir siekiantiems vidurinio išsilavinimo.

Karjeros paslaugų už mokyklos ribų gavėjai (pagal savivaldybes) Palyginus savivaldybes, didžiausia dalis mokinių, praėjusiais mokslo metais tobulinusių karjeros kompetencijas už mokyklos ribų, buvo Kazlų Rūdos sav. (91 proc.), mažiausia – Palangos sav. (iki 15 proc.). (14 lentelė).

Apibendrinus duomenis, susijusius su karjeros paslaugų teikimu mokykloje, galime teigti, kad šalies mokiniams labiau prieinamos yra karjeros paslaugos grupėje negu individualios karjeros konsultacijos, tačiau abiejų rūšių paslaugų teikimas, pastaraisiais mokslo metais gerėja. Taip pat, šiek tiek didesnė dalis mokinių tobulina savo karjeros kompetencijas už mokyklos ribų, tačiau išlieka dideli skirtumai, lyginant atskirų savivaldybių rodiklius

3.5. Mokinių karjeros kompetencijos – profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) rezultatas

Mokinių karjeros kompetencijos, jų įgijimas arba patobulinimas yra vienas iš pagrindinių mokinių profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) siekiamų rezultatų. Siekiant įvertinti mokinių karjeros kompetencijų lygį ar jo pokytį, reikalingas mokinių karjeros kompetencijų į(si)vertinimo

tyrimas. Šiai dienai mokinių sąmoningumo ir motyvacijos kelti ir ieškoti atsakymų į savo karjeros planavimo klausimus lygį bei mokyklos galimybes teikti mokiniams pagalbą rengiant karjeros planus galime vertinti analizuodami mokinių, rengusių karjeros planus, skaičių. Praėjusiais mokslo metais savo karjeros planus rengė beveik 30 proc. mokinių (apie 31 proc. bendrojo ugdymo mokyklų ir beveik 14 proc. profesinio mokymo įstaigų mokinių); 2017-2018 m.m. 24 proc.(atitinkamai 26 ir 13 proc.) (15 lentelė).

15 lentelė. Mokiniai, rengę karjeros planą (pagal institucijos grupę)

Mokslo metai	Institucijos grupė	Mokinių skaičius	Mokinių, rengusių karjeros planą, skaičius	Mokinių, rengusių karjeros planą, dalis
2018-2019	Bendrojo ugdymo mokykla	199.685	63.696	31,90%
2018-2019	Profesinio mokymo įstaiga	30.186	4.072	13,49%
Suvestinė		229.388	67.768	29,54%

**Mokiniai, rengę karjeros planą (pagal institucijos grupę),
kaita 2012/2013 – 2018/2019m.m.**

Mokslo metai	Institucijos grupė	Mokinių skaičius	Mokinių, rengusių karjeros planą, skaičius	Mokinių, rengusių karjeros planą, dalis
2012-2013	Bendrojo ugdymo mokykla	254.795	91.372	35,86%
2013-2014		242.932	84.572	34,81%
2014-2015		231.200	65.388	28,28%
2015-2016		221.041	62.564	28,30%
2016-2017		212.395	46.086	21,70%
2017-2018		204.728	52.565	25,68%
2018-2019		199.685	63.696	31,90%
2012-2013	Profesinio mokymo įstaiga	40.046	11.958	29,86%
2013-2014		39.620	6.702	16,92%
2014-2015		38.536	4.659	12,09%
2015-2016		37.483	6.313	16,84%
2016-2017		36.818	6.144	16,69%
2017-2018		33.121	4.239	12,80%
2018-2019		30.186	4.072	13,49%

Lyginant karjeros planų rengimo duomenis pagal mokinių ugdymo koncentrus ir mokymo grupes, praėjusiais metais, kaip ir ankstesniais metais, didžiausia dalis karjeros planus rengė 9-10 kl. Ir 11-12 kl. mokinių (virš 30 proc.). Mažiausiai karjeros planus rengė besimokantieji pagal profesinio mokymo programą, skirtą asmenims, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti vidurinį išsilavinimą kartu su kvalifikacija (iki 12 proc.) (16 lentelė).

16 lentelė. Mokiniai, rengę karjeros planą (pagal mokinių ugdymo koncentrus ir mokymo grupes), 2012/2013 – 2018/2019 m.m.

Mokslo metai	Mokinių koncentras	Mokinių, rengusių karjeros planą, dalis
2018-2019	Profesinio mokymo programa, skirta asmenims, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems kartu su kvalifikacija įgyti ir vidurinį išsilavinimą	11,60%
2018-2019	Profesinio mokymo programa, skirta asmenims, turintiems vidurinį išsilavinimą	14,23%
2018-2019	Profesinio mokymo programa, skirta asmenims, neturintiems pagrindinio išsilavinimo	18,14%
2018-2019	Pagrindinio ugdymo programos pirmoji dalis (5-8 klasių mokiniai)	27,97%
2018-2019	Vidurinio ugdymo programa (11–12 klasių mokiniai)	33,88%
2018-2019	Profesinio mokymo programa, skirta asmenims, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti tik kvalifikaciją	35,58%
2018-2019	Pagrindinio ugdymo programos antroji dalis (9–10 klasių mokiniai)	36,70%
Suvestinė		29,54%

Lyginant pagal savivaldybes, praėjusiais mokslo metais karjeros planus daugiausia rengė Širvintų r. mokinių (virš 75 proc.) ir mažiausia dalis – Rietavo sav., mokinių (nesiekia 1 proc.). (17 lentelė).

17 lentelė. Mokiniai, rengę karjeros planą (pagal savivaldybes)

Mokslo metai	Savivaldybė	Mokinių skaičius	Mokinių, rengusių karjeros planą, skaičius	Mokinių, rengusių karjeros planą, dalis
2018-2019	Akmenės r. sav.	1.774	222	12,51%
2018-2019	Alytaus m. sav.	5.653	1.900	33,61%
2018-2019	Alytaus r. sav.	1.465	383	26,14%
2018-2019	Anykščių r. sav.	1.607	456	28,38%
2018-2019	Birštono sav.	348	nepateikta	nepateikta
2018-2019	Biržų r. sav.	2.284	753	32,97%
2018-2019	Druskininkų sav.	1.308	369	28,21%
2018-2019	Elektrėnų sav.	2.221	79	3,56%
2018-2019	Ignalinos r. sav.	868	90	10,37%
2018-2019	Jonavos r. sav.	3.748	842	22,47%
2018-2019	Joniškio r. sav.	1.732	457	26,39%
2018-2019	Jurbarko r. sav.	2.146	628	29,26%
2018-2019	Kaišiadorių r. sav.	2.741	872	31,81%
2018-2019	Kalvarijos sav.	880	484	55,00%
2018-2019	Kauno m. sav.	28.504	8.454	29,66%
2018-2019	Kauno r. sav.	5.732	1.124	19,61%
2018-2019	Kazlų Rūdos sav.	799	413	51,69%
2018-2019	Kėdainių r. sav.	4.047	743	18,36%

2018-2019	Kelmės r. sav.	2.258	1.152	51,02%
2018-2019	Klaipėdos m. sav.	14.304	2.819	19,71%
2018-2019	Klaipėdos r. sav.	2.888	663	22,96%
2018-2019	Kretingos r. sav.	3.193	1.046	32,76%
2018-2019	Kupiškio r. sav.	1.535	931	60,65%
2018-2019	Lazdijų r. sav.	1.666	450	27,01%
2018-2019	Marijampolės sav.	5.117	809	15,81%
2018-2019	Mažeikių r. sav.	4.532	2.233	49,27%
2018-2019	Molėtų r. sav.	1.301	422	32,44%
2018-2019	Neringos sav.	80	nepateikta	nepateikta
2018-2019	Pagėgių sav.	551	300	54,45%
2018-2019	Pakruojo r. sav.	1.502	388	25,83%
2018-2019	Palangos m. sav.	747	72	9,64%
2018-2019	Panevėžio m. sav.	8.242	3.762	45,64%
2018-2019	Panevėžio r. sav.	1.887	1.060	56,17%
2018-2019	Pasvalio r. sav.	1.980	611	30,86%
2018-2019	Plungės r. sav.	2.954	1.165	39,44%
2018-2019	Prienų r. sav.	1.687	576	34,14%
2018-2019	Radviliškio r. sav.	2.966	631	21,27%
2018-2019	Raseinių r. sav.	2.653	1.317	49,64%
2018-2019	Rietavo sav.	574	5	0,87%
2018-2019	Rokiškio r. sav.	2.390	245	10,25%
2018-2019	Skundo r. sav.	1.233	377	30,58%
2018-2019	Šakių r. sav.	2.249	586	26,06%
2018-2019	Šalčininkų r. sav.	2.484	827	33,29%
2018-2019	Šiaulių m. sav.	9.678	6.435	66,49%
2018-2019	Šiaulių r. sav.	2.406	1.044	43,39%
2018-2019	Šilalės r. sav.	1.989	781	39,27%
2018-2019	Šilutės r. sav.	3.404	1.227	36,05%
2018-2019	Širvintų r. sav.	1.091	860	78,83%
2018-2019	Švenčionių r. sav.	1.899	901	47,45%
2018-2019	Tauragės r. sav.	3.207	1.687	52,60%
2018-2019	Telšių r. sav.	3.440	1.041	30,26%
2018-2019	Trakų r. sav.	2.551	858	33,63%
2018-2019	Ukmergės r. sav.	2.835	354	12,49%
2018-2019	Utenos r. sav.	2.827	1.056	37,35%
2018-2019	Varėnos r. sav.	1.474	554	37,58%
2018-2019	Vilkaviškio r. sav.	2.984	766	25,67%
2018-2019	Vilniaus m. sav.	43.182	6.888	15,95%
2018-2019	Vilniaus r. sav.	5.936	2.477	41,73%
2018-2019	Visagino sav.	1.578	84	5,32%
2018-2019	Zarasų r. sav.	1.235	39	3,16%
Suvestinė		229.388	67.768	29,54%

Apibendrinus duomenis, praėjusiais metais kas penktas šalies mokinys rengė savo karjeros planą. Per paskutinius trejus metus didesnė dalis rengusių planą buvo bendrojo ugdymo mokyklose (apie 30 proc.) ir perpus mažiau profesinio ugdymo įstaigose (apie 13 proc.).

3.6. Mokinių perėjimas iš vieno švietimo lygmens į kitą

Profesinis orientavimas (ugdymas karjerai) prisideda prie mokymosi motyvacijos stiprinimo, sprendimų priėmimo gebėjimų ugdymo, nuostatų, susijusių su mokymusi visą gyvenimą, formavimo. Mokinių ugdymas karjerai gali daryti teigiamą įtaką ankstyvojo pasitraukimo iš švietimo sistemos lygio pokyčiams, palengvinti perėjimą iš vieno mokymosi lygmens į kitą. Šiai dienai galime stebėti 10 ir 12 klasės mokinių ankstyvojo pasitraukimo iš švietimo sistemos mastą.

Palyginus duomenis apie 10 klasės mokinių perėjimą į 11 klasę arba profesinio mokymo įstaigą pagal institucijų grupę, galime pastebėti, kad bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gavusių pagrindinio išsilavinimo pažymėjimą ir netęsiančių mokslo bendrojo ugdymo mokykloje arba profesinio mokymo įstaigoje, dalis pastaruosius metus siekė apie 2 proc. ir sumažėjo iki 1,63% 2018/2019 mokslo metais. Profesinio mokymo įstaigų mokinių, gavusių pagrindinio išsilavinimo pažymėjimą ir netęsiančių mokslo bendrojo ugdymo mokykloje arba profesinio mokymo įstaigoje, dalis, paskutiniiais metais mažėjusi, vėl padidėjo 2018/2019 m.m. iki 7,83 % ir pasiekė 2013/2014m.m lygį. (18 lentelė).

18 lentelė. Mokiniai, netęsiantys mokslo po 10 klasės (pagal institucijų grupę)

Mokslo metai	Institucijos grupė	Mokinių, po 10 klasės netęsiančių mokslo bendrojo ugdymo mokykloje arba profesinio mokymo įstaigoje, dalis
2011-2012	Bendrojo ugdymo mokykla	3,31%
2011-2012	Profesinio mokymo įstaiga	7,25%
2012-2013	Bendrojo ugdymo mokykla	2,08%
2012-2013	Profesinio mokymo įstaiga	7,19%
2013-2014	Bendrojo ugdymo mokykla	1,94%
2013-2014	Profesinio mokymo įstaiga	7,89%
2014-2015	Bendrojo ugdymo mokykla	2,07%
2014-2015	Profesinio mokymo įstaiga	5,92%
2015-2016	Bendrojo ugdymo mokykla	2,12%
2015-2016	Profesinio mokymo įstaiga	4,77%
2016-2017	Bendrojo ugdymo mokykla	2,54%
2016-2017	Profesinio mokymo įstaiga	6,90%
2017-2018	Bendrojo ugdymo mokykla	2,35%
2017-2018	Profesinio mokymo įstaiga	5,12%
2018-2019	Bendrojo ugdymo mokykla	1,87%
2018-2019	Profesinio mokymo įstaiga	7,83%

Palyginus duomenis pagal savivaldybes, galime matyti, kad didžiausia procentas mokinių, gavusių pagrindinio išsilavinimo pažymėjimą ir netęsiančių mokslo, praėjusiais metais buvo Birštono sav. (4,76%), taip pat Joniškio r., Kaišiadorių r., Kalipėdos r., Pasvalio r.sav. viršijo 4 procentus. Pažymėtina, kad Birštono sav. mokyklos kelerius metus iš eilės nepateikia UKSIS ataskaitų. Neringos savivaldybėje, Kazlų Rūdos sav., Palangos sav., Zarasų r. sav. visi 10 klasės mokiniai toliau tęsė mokslą. Beveik pusė savivaldybių pagal netęsiančių mokslo skaičių viršijo šalies vidurkį, kuris yra 1,87 % (2017-2018m. 2,42 proc., 2016-2017 m. - 2,64 proc., 2015-2016 m.m. - 2,17 proc.) (19 lentelė).

19 lentelė. Mokiniai, netęsiantys mokslo po 10 klasės (pagal savivaldybes)

Savivaldybė	Mokslo metai	10 klasės mokinių, įgijusių pagrindinį išsilavinimą, skaičius	Mokinių, po 10 klasės netęsiančių mokslo, skaičius	Mokinių, po 10 klasės netęsiančių mokslo bendrojo ugdymo mokykloje arba profesinio mokymo įstaigoje, dalis
Akmenės r. sav.	2018-2019	199	5	2,51%
Alytaus m. sav.	2018-2019	525	3	0,57%
Alytaus r. sav.	2018-2019	135	5	3,70%
Anyškėčių r. sav.	2018-2019	197	2	1,02%
Birštono sav.	2018-2019	42	2	4,76%
Biržų r. sav.	2018-2019	260	8	3,08%
Druskininkų sav.	2018-2019	139	1	0,72%
Elektrėnų sav.	2018-2019	187	4	2,14%
Ignalinos r. sav.	2018-2019	107	2	1,87%
Jonavos r. sav.	2018-2019	393	2	0,51%
Joniškio r. sav.	2018-2019	224	9	4,02%
Jurbarko r. sav.	2018-2019	236	9	3,81%
Kaišiadorių r. sav.	2018-2019	273	12	4,40%
Kalvarijos sav.	2018-2019	126	3	2,38%
Kauno m. sav.	2018-2019	2.731	55	2,01%
Kauno r. sav.	2018-2019	618	7	1,13%
Kazlų Rūdos sav.	2018-2019	109	0	0,00%
Kėdainių r. sav.	2018-2019	421	13	3,09%
Kelmės r. sav.	2018-2019	279	6	2,15%
Klaipėdos m. sav.	2018-2019	1.371	16	1,17%
Klaipėdos r. sav.	2018-2019	320	13	4,06%
Kretingos r. sav.	2018-2019	376	7	1,86%
Kupiškio r. sav.	2018-2019	139	2	1,44%
Lazdijų r. sav.	2018-2019	165	1	0,61%
Marijampolės sav.	2018-2019	574	12	2,09%
Mažeikių r. sav.	2018-2019	514	14	2,72%
Molėtų r. sav.	2018-2019	131	4	3,05%

Neringos sav.	2018-2019	17	0	0,00%
Pagėgių sav.	2018-2019	79	2	2,53%
Pakruojo r. sav.	2018-2019	161	6	3,73%
Palangos m. sav.	2018-2019	102	0	0,00%
Panevėžio m. sav.	2018-2019	960	10	1,04%
Panevėžio r. sav.	2018-2019	236	4	1,69%
Pasvalio r. sav.	2018-2019	239	10	4,18%
Plungės r. sav.	2018-2019	338	8	2,37%
Prienų r. sav.	2018-2019	208	6	2,88%
Radviliškio r. sav.	2018-2019	319	7	2,19%
Raseinių r. sav.	2018-2019	333	11	3,30%
Rietavo sav.	2018-2019	81	1	1,23%
Rokiškio r. sav.	2018-2019	260	2	0,77%
Šakių r. sav.	2018-2019	282	7	2,48%
Šalčininkų r. sav.	2018-2019	296	8	2,70%
Šiaulių m. sav.	2018-2019	1.033	18	1,74%
Šiaulių r. sav.	2018-2019	229	6	2,62%
Šilalės r. sav.	2018-2019	238	0	0,00%
Šilutės r. sav.	2018-2019	384	10	2,60%
Širvintų r. sav.	2018-2019	121	3	2,48%
Skuodo r. sav.	2018-2019	160	2	1,25%
Švenčionių r. sav.	2018-2019	198	2	1,01%
Tauragės r. sav.	2018-2019	363	7	1,93%
Telšių r. sav.	2018-2019	407	7	1,72%
Trakų r. sav.	2018-2019	301	2	0,66%
Ukmergės r. sav.	2018-2019	285	7	2,46%
Utenos r. sav.	2018-2019	301	1	0,33%
Varėnos r. sav.	2018-2019	180	1	0,56%
Vilkaviškio r. sav.	2018-2019	367	8	2,18%
Vilniaus m. sav.	2018-2019	4.279	63	1,47%
Vilniaus r. sav.	2018-2019	703	18	2,56%
Visagino sav.	2018-2019	139	3	2,16%
Zarasų r. sav.	2018-2019	97	0	0,00%
Suvestinė		24.487	457	1,87%

Išanalizavus duomenis apie 12 klasės mokinių perėjimą į profesinio mokymo įstaigą, kolegiją ar universitetą, galime pastebėti, kad 12 klasės mokinių, pasitraukiančių iš švietimo sistemos, dalis yra apie 18 kartų didesnė už iš švietimo sistemos pasitraukiančių 10 klasės mokinių dalį. Per paskutinius tokių abiturientų padaugėjo nuo 26 proc. 2013-2014 m. m. iki 27 proc. 2014-2015 m. m., 29 proc. 2015-2016 m.m. , 32 proc. 2016-2017 m.m. iki 35 proc. 2017-2018 m.m. ir **34%** 2018-2019 m.m. Tikėtina, šį pokytį lėmė padidėjęs studijų užsienyje populiarumas (UKSIS sistema neskaiciuoja tęsiančių mokslo kitose šalyse, todėl tokie mokiniai patenka į netęsiančių mokslo mokinių skaičių) arba didėjanti jaunimo, sulaukusio pilnametystės, emigracija. (20 lent).

20 lentelė. Mokiniai, netęsiantys mokslo po 12 klasės (pagal mokslo metus)

Mokslo metai	Mokinių, po 12 klasės netęsiančių mokslo profesinio mokymo įstaigoje, kolegijoje ar universitete, dalis
2011-2012	26,33%
2012-2013	25,38%
2013-2014	23,84%
2014-2015	26,52%
2015-2016	29,11%
2016-2017	32,05%
2017-2018	34,91%
2018-2019	33,96%
Suvestinė	28,59%

Palyginus duomenis pagal savivaldybes, galime matyti, kad didžiausia dalis mokinių, gavusių brandos atestatą ir netęsiančių mokslo Lietuvos profesinio mokymo įstaigose, kolegijose ar universitetuose praėjusiais metais buvo Akmenės r., Širvintų r. ir Kalvarijos r. savivaldybėse (siekė ar viršijo 50 proc.); mažiausia – Elektrėnų ir Ignalinos r. savivaldybėse (apie 20 proc.). (21 lentelė)

21 lentelė. Mokiniai, netęsiantys mokslo po 12 klasės (pagal savivaldybes)

Savivaldybė	Mokslo metai	12 klasės mokinių, įgijusių vidurinį išsilavinimą, skaičius	Mokinių, po 12 klasės netęsiančių mokslo, skaičius	Mokinių, po 12 klasės netęsiančių mokslo profesinio mokymo įstaigoje, kolegijoje ar universitete, dalis
Akmenės r. sav.	2018-2019	207	112	54,11%
Alytaus m. sav.	2018-2019	487	135	27,72%
Alytaus r. sav.	2018-2019	106	34	32,08%
Ankščių r. sav.	2018-2019	171	60	35,09%
Birštono sav.	2018-2019	35	10	28,57%
Biržų r. sav.	2018-2019	146	41	28,08%
Druskininkų sav.	2018-2019	147	52	35,37%
Elektrėnų sav.	2018-2019	164	33	20,12%
Ignalinos r. sav.	2018-2019	107	22	20,56%
Jonavos r. sav.	2018-2019	351	145	41,31%
Joniškio r. sav.	2018-2019	141	55	39,01%
Jurbarko r. sav.	2018-2019	192	62	32,29%
Kaišiadorių r. sav.	2018-2019	224	87	38,84%
Kalvarijos sav.	2018-2019	87	44	50,57%
Kauno m. sav.	2018-2019	2.524	803	31,81%
Kauno r. sav.	2018-2019	484	137	28,31%
Kazlų Rūdos sav.	2018-2019	72	30	41,67%
Kėdainių r. sav.	2018-2019	352	95	26,99%
Kelmės r. sav.	2018-2019	203	77	37,93%
Klaipėdos m. sav.	2018-2019	1.189	435	36,59%

Klaipėdos r. sav.	2018-2019	238	78	32,77%
Kretingos r. sav.	2018-2019	326	124	38,04%
Kupiškio r. sav.	2018-2019	120	31	25,83%
Lazdijų r. sav.	2018-2019	166	37	22,29%
Marijampolės sav.	2018-2019	509	209	41,06%
Mažeikių r. sav.	2018-2019	351	123	35,04%
Molėtų r. sav.	2018-2019	144	36	25,00%
Neringos sav.	2018-2019	7	2	28,57%
Pagėgių sav.	2018-2019	67	31	46,27%
Pakruojo r. sav.	2018-2019	130	48	36,92%
Palangos m. sav.	2018-2019	108	39	36,11%
Panevėžio m. sav.	2018-2019	906	326	35,98%
Panevėžio r. sav.	2018-2019	147	54	36,73%
Pasvalio r. sav.	2018-2019	184	65	35,33%
Plungės r. sav.	2018-2019	238	56	23,53%
Prienų r. sav.	2018-2019	154	52	33,77%
Radviliškio r. sav.	2018-2019	246	82	33,33%
Raseinių r. sav.	2018-2019	253	80	31,62%
Rietavo sav.	2018-2019	56	14	25,00%
Rokiškio r. sav.	2018-2019	218	73	33,49%
Šakių r. sav.	2018-2019	240	95	39,58%
Šalčininkų r. sav.	2018-2019	231	100	43,29%
Šiaulių m. sav.	2018-2019	976	328	33,61%
Šiaulių r. sav.	2018-2019	140	44	31,43%
Šilalės r. sav.	2018-2019	266	115	43,23%
Šilutės r. sav.	2018-2019	312	114	36,54%
Širvintų r. sav.	2018-2019	152	76	50,00%
Skuodo r. sav.	2018-2019	121	32	26,45%
Švenčionių r. sav.	2018-2019	155	48	30,97%
Tauragės r. sav.	2018-2019	303	115	37,95%
Telšių r. sav.	2018-2019	308	102	33,12%
Trakų r. sav.	2018-2019	283	115	40,64%
Ukmergės r. sav.	2018-2019	240	78	32,50%
Utenos r. sav.	2018-2019	279	87	31,18%
Varėnos r. sav.	2018-2019	146	43	29,45%
Vilkaviškio r. sav.	2018-2019	297	124	41,75%
Vilniaus m. sav.	2018-2019	4.099	1.315	32,08%
Vilniaus r. sav.	2018-2019	556	182	32,73%
Visagino sav.	2018-2019	80	36	45,00%
Zarasų r. sav.	2018-2019	87	31	35,63%
Suvestinė		21.228	7.209	33,96%

Apibendrinus duomenis, galime pastebėti, kad tiek 10 klasės mokinių, tiek 12 klasės mokinių, toliau netęsiančių mokslo, dalis praėjusiais metais padidėjo, beveik pusėje savivaldybių šie rodikliai buvo aukštesni už šalies vidurkį.

4. Išvados ir rekomendacijos

Remiantis mokinių ugdymo karjerai stebėsenos rezultatais, šiame skyriuje pateikiame išvadas ir rekomendacijas, kaip būtų galima pagerinti šalies mokinių ugdymo karjerai būklę ir patobulinti stebėsenos kokybę. **Kviečiame visus suinteresuotuosius prisidėti prie probleminių klausimų sprendimo ir rekomendacijų įgyvendinimo.**

4.1. Išvados ir rekomendacijos stebėsenos modelio tobulinimui

1. Išlieka karjeros specialistų mokyklose trūkumas ir UKSIS duomenų teikėjų (pildytojų/tvirtintojų) nuolatinė kaita. Kaip ir praėjusiais metais, buvo parengta ir UKSIS duomenų teikėjams išsiųsta atmintinė su atnaujinta informacija dėl naujų teikėjų registravimosi pasikeitimų. Mokyklos buvo iš anksto informuojamos apie renkamus ir teikiamus duomenis, prašoma mokyklų administracijų, keičiantis specialistams, perimti jų turimus duomenis, reikalingus UKS informacinei sistemai, priminta apie naujų UKSIS duomenų pildytojų ir tvirtintojų prisijungimo prie UKSIS sistemos tvarką. Taip pat buvo prašoma atsakingų už ugdymą karjerai savivaldybėse asmenų bendradarbiauti informuojant mokyklas. Duomenis pateikė 678 mokyklos, arba 16 proc. daugiau, nei už 2017-2018 m.m. laikotarpį. Pagrindines priežastis, dėl kurių už 2018-2019 mokslo metus mokyklos visai nepateikė ar nepateikė nustatytu laiku duomenų, galima įvardinti tokias:

- a) Išlieka didelė karjeros specialistų – duomenų teikėjų mokyklose kaita. Vykstanti bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokyklų reforma, kurios metu dalis mokyklų, buvusių UKSIS duomenų teikėjų, tapo kitų mokyklų skyriais arba buvo sujungtos profesinės mokyklos. Dėl to nebeliko dalies duomenų teikėjų (pildytojų ir tvirtintojų). Atsižvelgiant į bendrojo ugdymo mokyklų reorganizavimą, o taip pat pagal valstybinio profesinio mokymo įstaigų, kuriose Švietimo ir mokslo ministerija įgyvendina savininko (dalininko) teises ir pareigas, veiklos efektyvumo didinimo 2018-2020 m. bendrojo plano projektą, su duomenų teikėjų kaitos problema susidursime ir būsimais laikotarpiais;
- b) naujai paskirti specialistai neturi prieigos prie praėjusių mokslo metų ugdymo karjerai duomenų, nebūna informuoti apie prisijungimo prie UKSIS sistemos tvarką, kitaip tariant – mokyklai paskyrus naują teikėją, jis retai kada būna „įvedamas“ į duomenų teikimo veiklas;

- c) dalis mokyklų atsisako teikti UKSIS duomenis motyvuodamos tuo, kad nevykdo ugdymo karjerai veiklų, todėl, kad negaunamas finansavimas ugdymo karjerai specialistui išlaikyti, o išėjus iš darbo buvusiems duomenų teikėjams, jų niekas nepakeičia; arba kad jau pasibaigęs projektas („Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“) ir duomenų teikti nebereikia;
- d) pradėjus taikyti Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą, atsirado duomenų teikėjų, atsisakiusių teikti UKSIS duomenis tuo pagrindu, kad registruojantis privalu pateikti asmens kodą;
- e) skirtingas atsakingų už ugdymą karjerai asmenų aktyvumas įvairiose savivaldybėse bendradarbiaujant ir informuojant mokyklas. Yra savivaldybių, kurių atsakingi darbuotojai aktyviai bendradarbiauja, tačiau kai kuriose savivaldybėse joks aktyvumas nestebimas, mokyklos nežino, kas yra profesinio orientavimo koordinatorius jų savivaldybėje;

Siūlymas. Iš anksto informuoti mokyklas apie renkamų ir teikiamų duomenų sąrašą, duomenų teikimo laikotarpį, priminti apie naujų UKSIS duomenų pildytojų ir tvirtintojų prisijungimo prie UKSIS sistemos tvarką, nustatyti laikotarpį, kuriuo duomenų teikėjai turėtų kreiptis dėl naujų ar keičiamų prisijungimo duomenų. Atnaujinti atsakingų už ugdymo karjerai veiklas asmenų savivaldybėse kontaktus ir aktyviau įtraukti į aptarnaujamos srities mokymo įstaigų informavimą.

Atsakinga (-os) institucija (-os). Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, Nacionalinė švietimo agentūra, savivaldybių administracijos, bendrojo ugdymo mokyklos, profesinio mokymo įstaigos ir kt.

Įgyvendinimo laikotarpis. Iki 2021 m. lapkričio mėn.

2. Nėra pakankamai užtikrinama pačios Ugdymo karjerai stebėsenos informacinės sistemos (UKSIS) priežiūra, nėra atsakingų už techninių programos klausimų sprendimą. Todėl dalis mokyklų negali pateikti duomenų, nes teikėjai susiduria su problemomis: negali prisijungti prie UKSIS formos, negali prisijungti prie sistemos ir pan., t.y. tais klausimais, kurie išeina už LMNŠC specialistų kompetencijos ir atsakomybės ribų. 2019 m. institucijų reorganizacija, kurios metu buvo reorganizuotas Švietimo informacinių technologijų centras, taip pat sutrikdė sklandų ir savalaikį duomenų rinkimą, nes 4 mėnesius nuo naujų mokslo metų pradžios nebuvo sprendžiami naujų teikėjų prijungimo ir kiti einamieji techniniai klausimai.

Siūlymas. Siekiant, kad ugdymo karjerai stebėsenos rodiklių duomenų surinkimas vyktų sklandžiai, apimtų visus duomenų teikėjus, savalaikį duomenų teikėjų informavimą, konsultavimą rodiklių ir teikimo klausimais vykdo LMNŠC specialistai. Tačiau tam, kad UKSIS sistema veiktų sklandžiai, svarbu užtikrinti techninį, programinį jos veikimą. Todėl reikalinga išspręsti ugdymo karjerai stebėsenos sistemos priežiūros klausimą.

Atsakinga (-os) institucija (-os). Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Nacionalinė švietimo agentūra.

Igyvendinimo laikotarpis. 2020 m. spalio.

3. Remiantis bet kurios kitos srities stebėsenos organizavimo ir vykdymo metodologija ir Projekto metu sukurtu Ugdymo karjerai stebėsenos sistemos modelio aprašu, stebėsenos procese tikslinga gauti ne tik objektyvius kiekybinius, bet ir subjektyvius kokybinius duomenis iš paslaugų gavėjų ir teikėjų. Todėl būtų tikslinga periodiškai organizuoti karjeros paslaugų teikėjų ir gavėjų apklausas (tyrimus), išgryninti kokybinius ugdymo karjerai rodiklius. Atliekami kokybiniai tyrimai padėtų stebėti karjeros specialistų pasirengimo teikti karjeros paslaugas lygį, mokinių karjeros kompetencijų lygį, karjeros paslaugų gavėjų (mokinių) pasitenkinimo paslaugomis lygį, ugdymo karjerai priemonių ir karjeros paslaugų kokybę.

Siūlymas. Esant švietimo bendruomenės poreikiui, atlikti kokybinius mokinių ugdymo karjerai stebėsenos tyrimus.

Atsakinga (-os) institucija (-os). Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, savivaldybių administracijos ir kt.

Igyvendinimo laikotarpis. 2020 - 2021 m.

4.2. Išvados ir rekomendacijos ugdymo karjerai kokybės tobulinimui

1. Statistiniai duomenys rodo, kad šalyje kasmet mažėja mokinių. 2018-2019 m.m. 646 bendrojo ugdymo mokyklose, pateikusiose UKSIS duomenis, mokėsi 199 685 5-12 klasių mokiniai, tai yra 5 tūkstančiais mažiau, nei prieš metus mažesniame mokyklų skaičiuje (2017-2018 m.m. 559 –ose deklaravusiose mokyklose mokėsi 204 728 mokiniai). 32-jose profesinio

mokymo įstaigose, deklaravusiose UKSIS duomenis už 2018-2019 m.m., mokėsi 30 186 mokinys, arba 3 tūkstančiais mažiau nei 2017-2018 m.m. 27-iose profesinio mokymo įstaigose.

Niekur nedirbančių ir nesimokančių 15-24 m. amžiaus asmenų dalis Lietuvoje per pastaruosius dvejus metus taip pat nežymiai mažėjo. Darytina prielaida, kad šių rodiklių reikšmių pokyčiai, įtakojami bendros šalies socialinės ekonominės situacijos ir institucijų bendradarbiavimo sprendžiant švietimo ir jaunimo nedarbo problemas, iš dalies susiję ir su mokinių ugdymu karjerai.

Žvelgiant į mokinių profesinio orientavimo finansavimo kaitą per septynerius mokslo metus nuo 2012-2013 m.m., po penkerius metus vykusio nuoseklaus lėšų mažėjimo, 2018-2019 m.m. stebimas nedidelis pakilimas iki 1,73eur/m. 2014-2018 m.m. vidutinės vienam mokiniui tekusios profesinio orientavimo lėšos vidutiniškai buvo apie 1,1 Eur/m. Vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui teko 1,75 eur, o vienam profesinio mokymo įstaigos mokiniui 1,56 eur. 2014-2018 m.m. vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui vidutiniškai teko 1,13 eur, o vienam profesinio mokymo įstaigos mokiniui 0,88 eur.

UKSIS sistemos pagalba yra sudėtinga tiksliai apskaičiuoti panaudotas profesinio orientavimo lėšas. Vis dar išlieka ta pati problema – mokinio krepšelyje sujungtos lėšos mokinių pažintinei veiklai ir mokinių profesiniam orientavimui (kartais ir neformaliajam švietimui). 2018 m. liepos 11 d. LR Vyriausybės nutarime nr. 679 „Dėl Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos patvirtinimo“, įsigaliojusiam 2019 01 01, profesinio orientavimo lėšos kaip ir anksčiau, neatskiriamos nuo mokinių pažintinei veiklai skiriamų lėšų.

Siūlymas. Svarstyti į vieną mokinio krepšelio „eilutę“ sujungtų lėšų mokinių pažintinei veiklai ir profesiniam orientavimui išskyrimą į dvi dalis.

Atsakinga (-os) institucija (-os). Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, savivaldybių administracijos, bendrojo ugdymo mokyklos, profesinio mokymo įstaigos ir kt.

Įgyvendinimo laikotarpis. 2020-2021 m.

2. Karjeros specialisto etatui tenkančių mokinių dalis daugiau nei dvigubai viršija rekomenduojamą 600-1200 mokinių skaičių. 2018-2019 m.m. šis skaičius sudaro 2556 mokinių. 678 –iose mokymo įstaigose 2018-2019 m. buvo 89,743 karjeros specialisto etatų skaičius (arba vidutiniškai 0,13 etato mokyklai). Nepalankiausias mokinių ir karjeros specialistų skaičiaus

santykis buvo profesinėse mokyklose (1 etatas 4783 mokiniams), taip pat ir gimnazijose, kuriose vyksta esminis apsisprendimas dėl būsimų studijų, karjeros specialistų etatų skaičius rekomenduojamus viršija daugiau nei 3 kartus (1 etatas 3000 mokinių). Karjeros specialistų etatų iš viso nebuvo šeštadalyje savivaldybių, daugiau nei trečdalyje savivaldybių nesiekia 0,5 etato. Viena iš dažniausių priežasčių, kodėl mokyklos atsisako teikti UKSIS rodiklių duomenis nurodoma ta, kad mokykloje nėra finansavimo karjeros specialisto veikloms.

Siūlymas. Įgyvendinant Švietimo įstatymo nuostatas, susijusiais su karjeros specialisto kvalifikacija ir kompetencijomis, aiškiau reglamentuoti šių specialistų apmokėjimo klausimus.

Atsakinga (-os) institucija (-os). Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, savivaldybių administracijos ir kt.

Įgyvendinimo laikotarpis. 2020-2021 m.

3. Praėjusiais mokslo metais karjeros paslaugas mokyklose organizavo ir teikė 631 karjeros specialistas, iš jų 14 proc. turėjo aukštąjį išsilavinimą, tiesiogiai susijusį su profesiniu orientavimu. 22-jų savivaldybių mokyklose nėra karjeros specialistų, turinčių atitinkamą aukštąjį išsilavinimą. Daugiau nei 3 iš 10 karjeros specialistų buvo “naujokai” profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) srityje. Šalies rodiklio “Vidutinis karjeros specialisto kvalifikacijai tobulinti panaudotų valandų skaičius” reikšmė buvo 4 kartus mažesnė už Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijoje rekomenduojamą optimalų kvalifikacijos tobulinimo valandų skaičių mokytojams – 40 ak.val./m. Keturių savivaldybių karjeros specialistai kvalifikacijos netobulino visai arba nepateikė informacijos.

Siūlymas. Sukurti ugdymo karjerai specialistų kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimo sistemą, diferencijuojant pagal specialistų poreikius. Didinti karjeros specialistų kvalifikacijos tobulinimo prieinamumą, dalį kvalifikacijos tobulinimo programų perkeltiant į virtualią aplinką.

Atsakinga (-os) institucija (-os). Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, pedagogų švietimo centrai, aukštosios mokyklos, savivaldybių administracijos ir kt.

Įgyvendinimo laikotarpis. 2020-2021 m.

4. Praėjusiais mokslo metais stebimas mokinių, gavusių profesinio orientavimo paslaugų bendrojo ugdymo mokykloje padidėjimas (5% individualių paslaugų ir beveik 9% paslaugų grupėje padidėjimas, lyginant su 2017-2018 m.m.). Gavusių profesinio orientavimo paslaugų

profesinio mokymo įstaigose procentas trejus metus mažėjo, o 2018-2019 padidėjo apie 4 proc. tiek teikiant individualias, tiek grupines paslaugas mokykloje. Apibendrinus duomenis, susijusius su karjeros paslaugų teikimu mokykloje, galime teigti, kad septintus metus iš eilės šalies mokiniams labiau prieinamos yra karjeros paslaugos grupėje negu individualios karjeros konsultacijos. 45 % mokinių gauna paslaugų už mokyklos ribų, daugiausia tokių paslaugų gauna bendrojo ugdymo mokyklų 9-10 klasių mokiniai. Esant per mažam karjeros specialistų etatų skaičiui, tenkančiam pagal mokinių skaičių, tikslinga ieškoti būdų ir priemonių reikalingoms mokiniams karjeros konsultacijoms užtikrinti.

Siūlymas. Didinti karjeros paslaugų mokiniams prieinamumą, perkelti dalį paslaugų į virtualią aplinką.

Atsakinga (-os) institucija (-os). Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, savivaldybių administracijos, bendrojo ugdymo mokyklos, profesinio mokymo įstaigos centras ir kt.

Įgyvendinimo laikotarpis. 2020- 2021 m.

Naudota literatūra ir šaltiniai

1. Bendrojo lavinimo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių ugdymo karjerai modelis [interaktyvus]. (2011). Vilnius: Vilniaus universiteto Specialiosios psichologijos laboratorija [žiūrėta 2020 m. kovo 23d.]. Prieiga per internetą: <http://www.mukis.lt/lt/profesinio_orientavimo_paslaugos_mokyklose.html>.
2. Brazienė R., Mikutavičienė I. Lietuvos jaunimo perėjimas iš švietimo sistemos į darbo rinką: švietimo, darbo ir užimtumo politikos aspektas. Viešoji politika ir administravimas. 2013, T.12, Nr.1.
3. Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications [interaktyvus]. Association for Teacher Education in Europe [žiūrėta 2020 m. kovo 23 d.]. Prieiga per internetą:<http://www.atee.education.org/uploads/EUpolicies/common_eur_principles_en.pdf>.
4. Čiuladienė G. Duomenys ir naudojimas jais: poreikis, kokybė, efektyvumas [interaktyvus]. (2013). Vilnius: Ugdymo plėtotės centras [žiūrėta 2020 m. kovo 23 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.upc.smm.lt/tobulinimas/renginiai/medziaga/mdiena11/Ciuladiene_Grazina.pdf>.
5. Young people neither in employment nor in education and training by sex and age (NEET rates) [interaktyvus]. Eurostat [žiūrėta 2020 m. kovo 23 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/EDAT_LFSE_20>.
6. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. liepos 4 d. įsakymas Nr. V-1090/A1-314 „Dėl profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 82-4284).
7. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. birželio 27 d. įsakymas Nr. V-757 “Dėl Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo tvirtinimo” (TAR, 2019-06-27, Nr. 10286).
8. Lietuvos švietimas skaičiais 2019. Bendrasis ugdymas [interaktyvus]. (2019). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras [žiūrėta 2020 m. gegužės 04 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2019/10/Svietimo-bukles-apzvalga-2019.pdf>
>

9. Rekomendacijos savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rengimui [interaktyvus]. (2013). Vilnius: Higienos institutas [žiūrėta 2020 m. gegužės 04 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.hi.lt/uploads/pdf/leidiniai/Rekomendacijos/Rekomendacijos%20savivaldybiu%20visuomenes%20sveikatos%20st_Pastabos_2013.pdf>.
10. Ugdymo karjerai stebėsenos sistemos modelio analizė ir įgyvendinimo rekomendacijos [interaktyvus]. (2012). Vilnius: Alna Software, Ernst&Young [žiūrėta 2018 m. kovo 9 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.mukis.lt/lt/profesinio_orientavimo_paslaugos_mokyklose/stebesenos_modelis.html>.
11. Ugdymo karjerai stebėsenos sistemos modelio aprašas [interaktyvus]. (2012). Vilnius: Alna Software, Ernst&Young [žiūrėta 2018 m. kovo 1 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.mukis.lt/lt/profesinio_orientavimo_paslaugos_mokyklose/stebesenos_modelis.html>.
12. Visą gyvenimą trunkančio orientavimo veiklos kryptys: pažangos apžvalga. 2008–2010 m. Europos visą gyvenimą trunkančio orientavimo politikos tinklo darbo ataskaita [interaktyvus]. (2011) [žiūrėta 2020 m. gegužės 04 d.]. Prieiga per internetą:
[http://www.euroguidance.lt/images/docs/ELGPN_2008-10_Trumpoji_ataskaita LT.pdf](http://www.euroguidance.lt/images/docs/ELGPN_2008-10_Trumpoji_ataskaita_LT.pdf)
13. Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro direktoriaus 2015m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. R1-438 patvirtinti “Profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenos rodiklių aprašai”.
14. LR Vyriausybės nutarimas 2018 m. liepos 11 d. Nr. 679 „Dėl Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos patvirtinimo“.
15. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2016/679, 2016 m. balandžio 27 d. dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas). [žiūrėta 2019 m. kovo 1 d.]. Prieiga per internetą: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2016:119:FULL&from=EN>>